

fužinar

GLASILO RAVENSKIH ŽELEZARJEV

Leto XIV

Ravne na Koroškem, 15. oktobra 1977

Št. 19

Izdaja odbor za informira-
nje in kulturno dejavnost
Železarne RavneUreja uredniški odbor:
Alojz Janežič, Marjan Kolar,
Frančiška Korošec,
Ivanka Prisljan, Jože ŠaterOdgovorni urednik:
Marjan Kolar
Telefon 86 031, int. 304Tiska ČGP Mariborski tisk
MariborGlasilo je po 7. točki prve-
ga odstavka 36. člena zakona
o obdavčenju proizvodov
in storitev v prometu
(Ur. list SFRJ, št. 33/72) in
mnenju sekretariata za in-
formacije SRS, št. 421-1/72
prosto plačila prometnega
davka

Fronta z Navrškega vrha

(Ob krajevnem prazniku)

Pred 35 leti stari Guštanj ni bil v ničemer podoben današnjim Ravnam. So bile fužine pa grad, gostilne na trgu, cerkev in policijska, pač majhen kraj z nekaj sto usodami za zidovi hiš, previtimi v strah in trepetajoče čakanje vsakega naslednjega jutra, kajti takrat je bila vojna. Med Strojno, Brdinajim, Preškim in Navrškim vrhom so bile poskrbite hiše in stresalo jih je rohnenje strojev v starih fužinah, ki so z nemško natančnostjo proizvajali za nemški rajh.

Leta 1942 so imeli Nemci še veliko osvajaško moč, njihovim zmagam ni bilo videti konca, porazi pa so bili majhni in zato nepomembni. Za marsikoga je bilo tedaj težko, kajti po svoji vesti je moral slej ali prej izraziti pripadnost našim, ki so komajda začeli brsteti v gozdovih, ali onim, katerih zmage so bile že tako trdne. Ljudje so bili nezaupljivi in marsikdo je nekako nagonsko odločal za tistega, ki je imel oblast, moč in je kazalo, da jo bo imel še sto let, kot za naše, ki niso imeli dati kaj več kot svoje roke in svoje življenje, da bi ohranili svoj kruh in svojo zemljo.

Pa je bilo teh veliko, preveč, da bi jih mogel tujec lahkotno brezsravno uničiti. Taki so bili tudi pri nas. Ko so v fabriki kovali za rajh, so se oni zbrali na Navrškem vrhu, da bi se dvignili v upor, četudi zgarani od zemlje, ki je komaj dajala dovolj kruha. Pa so bolj kot kdajkoli vedeli, da je ta svet njihov, domači kruh najboljši in vzravnana hrbtnica

svobodnost. Ni jih bilo veliko pri nas. Bili pa so.

12. oktobra 1942 je bil prav zaradi teh nekaj na Navrškem vrhu ustanovljen odbor za OF za Guštanj in bližnjo okolico. Ustanovitelji so bili Janko Rožman, Anton Metarnik, Pavel Medvešek, Alojz Vinkler in Beno Kotnik, ki je bil tudi prvi sekretar odbora OF. Ta je leta 1962 zapisal v Koroški fužinar:

»Naše naloge so bile tedaj v glavnem prepričevanje ljudi, pomoč družinam, ki so bile od okupatorja prizadete, ter zbiranje municije in orožja. Pri agitaciji za OF si moral biti že takrat zelo previden. Zadeva pa je bila zmeraj lažja, kajti veliko ljudi je kmalu spoznalo, da je fašizem krut in da ni prinesel tistega, kar so poprej obljubljali petokolonaši.

Tudi ravenske slovenske žene so na tem hribu zborovale in ustanovile Antifašistično fronto žena. 14 dni pred osvoboditvijo pa je bil tu ustanovljen prvi narodnoosvobodilni odbor za prevzem oblasti, ki se ga je udeležil tudi sekretar tedanjega odbora OF Anton Vušnik-Rastko.

To so bila pogumna dejanja naših zavednih ljudi, kajti vedeli so, da bi vsaka izdaja prinesla gotovo smrt ne le enemu izmed njih, pač pa bi množila smrti, saj gestapovske navade niso bile nikdar človeške. Da so ti ljudje na tak način izpričali pripadnost slovenskemu narodu in vtisnili datume v zgodovino koroške NOB, nam povedo prazniki, v tem primeru 12. oktober. Tudi po 35 letih je to enako vredno spoštovanja in časti, čeprav Guštanja ni več, ne starih fužin, ne za rajh ropotajočih kladiv, ne kaznilnic, ne gestapa. Je nov, na starem zgrajen kraj, so visoke stolpnice in tovarna, ki se jezimo nanjo, kadar bruha preveč dima, a je naša in brez nje ne bi mogli, so sodobne zgradbe, skratka, napredek se kaže tod in povsod. Pa Navrški vrh tudi ni več tako tih, nasičen z drevesi in ne tako oddaljen, kot je bil. Lepo cesto so speljali mimo Ulšeka in Rebrnika do tja in mimo, kjer se zelenica šiva s smrekami in je postavljen pomnik, resda skromen, pa saj je bil postavljen pred mnogimi leti in to tudi pove, da smo se kmalu spomnili pomembnosti dogodka na tistem kraju.

Dostojna počastitev praznika pomeni, da so stvari, ki jih čas

ne zabiše, jim ne zmanjša veličine, je pa tudi res, da ni le 12. oktober namenjen takemu kulturnemu dejanju, kajti leto ima 365 dni, Navrški vrh pa nam je blizu in ljudje radi hodijo tja

gor, kjer je prijetno in mirno, le da zmeraj niso spoštljivi do kraja, ki je za nas zgodovinsko pomemben, pa bi vendar bilo to tako preprosto in človeško.

Z. Strgar

Proizvodnja slovenskih železarn v avgustu

V avgustu niso bile dosežene poprečne, mesečno načrtovane količine proizvodnje, vrednosti prodaje in izvoza. Proizvodnja surovega železa in jekla je bila nižja kot julija, blagovna proiz-

vodnja pa za okoli 8000 ton večja, vendar še vedno pod mesečno načrtovano količino. Osmi mesec letošnjega leta je za nami in z gotovostjo lahko rečemo, da ne

(Nadaljevanje na 2. strani)

Svetloba

IZ VSEBINE

- Pripreditve za krajevni praznik
- Sindikalne vesti
- Posvet slovenskih metalurgov
- Naloge delavske kontrole
- Ob robu: Kaj ve občan o delu SIS?
- Mnenje delavcev: Naše mesto jutri
- Za dostopnost in uporabnost znanja
- Sposojanje in kupovanje knjig
- Kaj zmore literatura
- Načela in gesta
- S knjižne police
- Trgovci z novci
- Rekreativna in šport
- Gibanje zaposlenih
- Jutra na ozarh

(Nadaljevanje s 1. strani)

bomo dosegli v gospodarskem načrtu za letošnje leto predvidenih količin proizvodnje surovega železa, surovega jekla in seveda tudi ne blagovne proizvodnje. Do konca leta bi morala znašati za dosego plana povprečna mesečna proizvodnja surovega železa nad 19.200 ton, surovega jekla nad 73.400 ton in proizvodnja za prodajo nad 72.350 ton, česar ni možno doseči. Vrednost prodane proizvodnje bi morala biti v zadnjih štirih mesecih 17% nad mesečno načrtovano vrednostjo, da bi dosegli z letnim planom načrtovano vrednost eksterne realizacije, česar navzlic odobrenemu povišanju cen ne bo mogoče doseči.

Proizvodnja surovega železa je znašala 90% načrta. V Železarni Štore so mesečni plan izvršili 107%, na Jesenicah pa 85%. Proizvodnja surovega železa za prodajo iz Železarne Štore je 10% nad zbirno načrtovano količino po osmih mesecih. Problematika proizvodnje jeseniških plavžev je enaka kot v prejšnjih mesecih, to je na Fe revnejši vsip. Upajmo, da bo od oktobra dalje, ko bo uvozna ruda omogočila bogatenje vsipa, bolje.

Proizvodnja jekla je bila pod 60.000 ton, kar v zbirnem izvrševanju plana pomeni nazadovanje za 1% stanja ob pričetku avgusta, ter znaša izvršitev po osmih mesecih 96%. Mesečna izvršitev je bila avgusta v Železarni Ravne 80% in v Železarni Štore 97%.

V ravenski jeklarni so izvršili glavni remont na obeh 40-tonskih elektro pečeh. Zaradi prevelike zaloge vložka za valjarne so v Železarni Štore po izvršenem popravilu SM peči še zadržali proizvodnjo. V jeseniški jeklarni so bili pri SM pečeh večji zastoji zaradi krpanja obokov in celodnevni zastoj ene peči zaradi okvare ponovce in potrebnega čiščenja jame. Večji vpliv je imela na proizvodnjo velika odsotnost z dela ter predvidena in nepredvidena popravila.

Mesečni načrt proizvodnje za prodajo so železarne izvršile 98%. Železarna Jesenice 94%, Železarna Ravne 110% in Železarna Štore 96%. Na Jesenicah je glavni zaostanek zopet v hladni valjarni, v Štorah pa v livarnah. Že znani problematiki iz prejšnjih mesecev se pridružuje še storno naročil za metalurško

litino, kar je v večjem delu posledica nižje proizvodnje jeklarn od načrtovane količine.

Predelovalci so dosegli 95% mesečno načrtovane količine proizvodnje, kar je bistveno boljše izvršitev kot meseca julija. Letošnje leto so dosegli večjo proizvodnjo samo meseca marca in aprila. Po delovnih organizacijah so dosegli: v Plamenu 91%, v Verigi 88%, v Tovilu 121% in v Žični 105%. V Verigi je vzrok zaostanku v pomanjkanju naročil predvsem za sidrne verige in

Izvoz je bil v avgustu daleč pod poprečno načrtovano količino in vrednostjo, vendar je po vrednosti okoli 10% nad količinsko realizacijo. Realne upe, da bi še dosegli letni plan izvoza, imajo samo v Železarni Ravne in v Plamenu. V Tovilu imajo 15% zaostanka, v vseh drugih DO v okviru SZ pa več kot po 20%. Po osmih mesecih je količinski plan izvoza za SOZD SZ dosežen 69%, vrednostno pa 76%.

Stanje medsebojnih dobav je po osmih mesecih naslednje: pla-

za Železarno Štore, kamor so dobavili praktično že vso specifično količino. Letno načrtovane dobave iz Železarne Štore znašajo 9240 ton. Naročniki so specifikirali 3300 ton, iz Železarne Štore so pa poslali 1783 ton. Načrtovanih količin nista naročila Plamen in Veriga. V preostalih štirih mesecih so dani objektivni pogoji, da bodo tudi dobave valjane žice boljše, kot so bile doslej.

Ocene izvršitve letošnjega plana, katere so dale delovne organizacije ob pripravah za plan leta 1978, niso vzpodbudne. Predvidevajo, da bo proizvodnja surovega železa ob koncu leta realizirana 91%, proizvodnja jekla 96%, oboje torej približno na isti ravni kot sedaj.

Blagovna proizvodnja železarn naj bi se popravila za 1% in bi bila realizacija 97%, pri predelovalcih naj bi se popravila za 2% in bi bila ob koncu leta 93% plana. Skupna za SZ pa 97% načrtovane proizvodnje za prodajo. Izvršitev plana vrednosti prodaje naj bi se bistveno popravila, in to kar za 7% kar si za izboljšanje poslovnih rezultatov, doseženih ob polletju, samo želimo.

Vrednost izvoza naj bi se do konca leta v izvrševanju planskih obveznosti tudi bistveno izboljšala, tako da bi dosegli 86% načrtovane vrednosti.

V tekočem in prihodnjih mesecih bo gotovo zmanjšana odsotnost z dela. Velika letna popravila naprav so v glavnem izvršena. Z vložkom za jeklarno so železarne oskrbljene, za predelovalce so upi, da se bo stanje izboljšalo. Nove naprave in obrati povečujejo proizvodnjo in se bližajo načrtovani proizvodnji. Pogoji za boljše dosežke kot v preteklih mesecih so resnično dani.

Milan Marolt, dipl. inž.

PRIREDITVE ZA KRAJEVNI PRAZNIK

Stara navada je že, da praznujemo krajevni praznik prvo nedeljo po 12. oktobru, to je datum ustanovitve odbora OF na Navrškem vrhu leta 1942. Ta nedelja je letos 16. oktobra, torej jutri. Seveda pa že ves ta teden potekajo kulturne in športne prireditve — vse v znamenju praznovanja.

Nocoj bodo mladinci pripravili kresove, jutri pa bo orkester ravenskih železarjev s koračnicami obšel mesto ter tako povabil krajanje na osrednjo proslavo. Ta se bo pričela ob 10.30 pri spomeniku na Navrškem vrhu. Slavnostnemu govoru bo sledil kulturni spored, nato pa bo tekmovanje lovcev in zabava.

Tokrat ne bo skupnega odhoda skozi mesto na kraj proslave, ampak bodo organizacije in društva same določile zborna mesta. Točen razpored posameznih prireditev je že ves teden razviden s plakatov.

Proslava bo v vsakem vremenu in prireditelji vabijo krajanje k čim večji udeležbi.

delno tudi pri vijačni robi. Še vedno je težava z oskrbo vložka in odsotnostjo zaradi letnih dopustov. Obstojajo možnosti, da se bo stanje izvrševanja plana v Verigi v zadnjih mesecih izboljšalo. Zaenkrat lahko trdimo z gotovostjo med predelovalci samo za Tovil, da bodo izvršili letni načrt proizvodnje in tudi vrednosti prodaje.

Pri realizaciji vrednosti prodaje so mesečni načrt izvršili samo v Tovilu, vse ostale DO v okviru Slovenskih železarn mesečnega plana niso dosegle. Pri železarnah znaša izvršitev 91%, pri predelovalcih pa 94% in skupaj tudi 91%.

Letni načrt eksterne realizacije bodo lahko realizirali v Železarni Ravne, v Plamenu, in kot že rečeno, v Tovilu. Presežka bo pa pri teh treh zaradi zaostanka ostalih premalo, da bi dosegli tudi skupaj letni načrt vrednosti prodaje.

nirana količina dobav iz Železarne Jesenice za letošnje leto znaša 13.270 ton. Naročniki so specifikirali 13.298 ton naročil. Dobavljeno je bilo 7082 ton. Zaostanki so predvsem pri valjani žici.

Železarna Ravne naj bi letos dobavila 17.500 ton izdelkov, specifikirano je od tega 16.811 ton, dobavljeno pa 15.832 ton. Največja pozicija so dobave gredic

SINDIKALNE VESTI

Na 21. seji sveta sindikata je bila ocenjena javna razprava o osnutkih štirih republiških zakonov. Ugotovitev je, da je razprava bila organizirana v vseh temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih železarne. S številom udeležencev na razpravah smo lahko zadovoljni, nekoliko slabše pa je bilo z razpravljalci oziroma predlagatelji posameznih sprememb. Največ dopolnitev in sprememb je bilo na osnutek zakona o delovnih razmerjih. Bistvene pripombe v železarni na ta osnutek zakona so bile:

Osnutek daje premalo možnosti za razporejanje delavcev na delovna mesta brez objave znotraj TOZD. Delavec lahko zahteva varstvo svojih pravic v 30-dnevem roku, menimo, da so dosežani roki 8, 15 in 30 dni glede na varstvo pravic bili ustrežnejši, vsaj pozna takšno normo že zakon o združenem delu. Pripravnost ni dorečeno predvsem na področju uspešnosti dela. Delovni čas je po naši oceni dobro urejen, zlasti kar zadeva dolžnosti, da delavci obravnavajo izrabo delovnega časa, pripomba pa imamo

na prerazporeditev delovnega časa. Področje varstva pri delu premalo poudarja odgovornost delavca za uporabo zaščitnih sredstev, zelo podrobno na več mestih pa zakon nalaga obveznost odgovornemu vodji in določa sankcije. Menimo, da mora biti dan večji poudarek delavčevi obvezni uporabi zaščitnih sredstev, ki so predpisana kot obveznost iz delovnega razmerja. Pripombe imamo za izenačitev invalidnih delavcev (rehabilitirani in brez prekvalifikacije ali dokvalifikacije). Jasneje bi morali določiti, da lahko začne porast tudi delavec ali delovna skupina, ki ve za kršitev delovnih dolžnosti. Delavec, ki ne izpolnjuje delovnih obveznosti, krši pravice drugih delavcev, to je izhodišče ustave in zakona o združenem delu. Normativna uredba bi naj bila v smeri pravice in obveznosti, postopek ugotavljanja delavčeve odgovornosti za kršitve delovnih obveznosti je preveč kompliciran, prav to je v praksi razlog za počasno ukrepanje ali za opustitev ukrepa. Neopravičeno izostajanje z dela je v zakonu o delovnih razmerjih

Bela cesta

bolje, prožnejše urejeno kot v zakonu o združenem delu, vprašujemo se, ali je to v skladu z omejenim zakonom. Nadaljnja bistvena pripomba je še, da zahtevke za varstvo pravic delavca, ki ni izbran na objavljeno ali razpisano prosto delovno mesto, ker ne izpolnjuje zahtevanih pogojev, ne bi zadržalo izvršitve sklepa.

Osnutek zakona o volitvah, odpoklicu organov upravljanja in o imenovanju poslovnih organov v OZD: v tem zakonu bi moralo biti ponovljeno določilo zakona o združenem delu, da naj se volitve članov disciplinskih komisij izvedejo enako kot volitve ostalih samoupravnih organov.

Osnutek zakona o referendumu in drugih oblikah osebnega izjavljanja: v tem zakonskem osnutku se predvideva za delavce, ki se na referendumu neprimerno vedejo, pri volitvah agitirajo ali ovirajo izvedbo volitev, določene sankcije. Zakon bi moral določiti, da velja enako za tiste delavce, ki namerno ovirajo delo zbora delavcev.

— SIS za vzgojo in izobraževanje — 4 delegacije	25
— SIS za zdravstveno varstvo	25
— SIS za socialno skrbstvo	26
— SIS za otroško varstvo	25
— SIS za kulturo	26
— SIS za telesno kulturo	26
— SIS za raziskovalno dejavnost	26
— SIS posebnega družbenega pomena	65

Na zadnji seji sveta sindikata, kjer smo obravnavali delovanje delegacij in delegatov, smo prišli do naslednjih ugotovitev:

— Delegacija postaja enakovreden del samoupravljanja v naši delovni organizaciji, povezuje z bazo, to je z volilci, ni najboljše. Velika ovira je tudi sedaj neprimerna organiziranost delegacij, ki so še po starem (štiri organizacijske enote) vsi ostali samoupravni organi pa delujejo po novi organiziranosti. Zato je nujno, da čimprej izdelamo sistem delovanja delegacij in delegatov. V naši železarni

delegat postanejo resnično subjekt odločanja.

— V samoupravnih aktih imamo jasno opredeljeno odgovornost in pomoč strokovnih služb delegacijam in delegatom, seveda v smislu boljšega dela in funkcioniranja delegatskega sistema. To odgovornost bomo morali zaostri predvsem do tistih služb, ki ne pomagajo in se ne vključujejo aktivno pri razreševanju naših skupnih nalog.

— V železarni so urejeni materialni in drugi pogoji za nemoteno delo delegatov, ko opravljajo svojo funkcijo. Načine in oblike obveščanja moramo v naši delovni organizaciji posodobiti, predvsem v smeri, kakšen rezultat je imela informacija, komu je bila namenjena. Ne koristi nam kopica oblik informiranja, če ne vemo, kakšne rezultate nam takšne metode informiranja dajejo.

To je samo nekaj ugotovitev pri ocenjevanju delovanja delegatskih odnosov v železarni. Spremenjena organiziranost v delovni organizaciji pa zahteva od nas vseh, da zagotovimo takšen sistem praktičnega funkcioniranja delegatskih odnosov, kjer se bodo v naših skupščinah vse bolj uveljavljale pobude delovnih ljudi. Sistem ne sme biti tog, ker takšnega ne dopušča naše razgibano samoupravno življenje, ampak se mora nenehno dograjevati in dopuščati rešitve, kakršne zahteva praktično delo delegacij.

V železarni smo razpisali **tekmovanje kovinarjev** in odziv je

bil dober. Najboljši tekmovalci z našega tovarniškega tekmovanja so se udeležili I. delovnega tekmovanja kovinarjev Slovenije, ki je bilo 22., 23. in 24. septembra v Novi Gorici.

Našo ekipo so sestavljali:

plamenski varilci: Gostenčnik Vinko, TOZD energija, Ferik Vinko, TOZD energija, Sagernik Edvard, TOZD energija, Uršič Emil, TOZD stroji in deli;

ročno-obložni varilci: Celec Janez, TOZD SGV, Krpač Egon, TOZD SGV;

strugarji: Kotnik Jože, TOZD SGV, Petrič Feliks, TOZD SGV, Garb Miroslav, TOZD stroji in deli;

orodjarji: Mešnjak Stefan, TOZD stroji in deli, Zdovec Feliks, TOZD SGV, Motnik Anton, TOZD stroji in deli.

Železarji so se dobro uvrstili, prav posebej pa Vinko Gostenčnik, ki je zasedel 3. mesto pri plamenskih varilcih, in Stefan Mešnjak, prav tako tretji pri orodjarjih. Z malo več tekmovalnih izkušenj bi tudi ostali tekmovalci lahko zasedli še boljša mesta. Oba tekmovalca sta v republiški ekipi, ki se bo udeležila XI. tekmovanja kovinarjev Jugoslavije v Zagrebu od 5. do 10. oktobra 1977. Splošna ugotovitev je, da je takšno tekmovanje vsestransko koristno in zato ga bomo prihodnje leto poskušali izvajati vse leto ter ga tudi razširiti še na druge poklice.

-tp

Posvet slovenskih metalurgov

Za delovni program letošnjega strokovnega posvetovanja smo prisvojili težnjo, da z uspešnimi in sistematično usmerjenimi raziskavami pripomemo k boljši oziroma novi tehnologiji, kar naj omogoči kvalitetnejše ali nove proizvode za kovinsko — predelovalno in elektro industrijo. Posebno obeležje posvetovanja je v dejstvu, da zajema priprava materiala in izbira predlogov za nove raziskovalne naloge znatno

širšo in aktivnejšo delovno osnovo v posameznih TOZD in pričakovati je, da bo ta način priprave materiala za reševanje važnih tehnoloških problemov v temeljnih organizacijah nudil izredno konkretizirane vsebine, kar bo omogočilo tudi konkretnije pristope k reševanju teh problemov. Delavec v proizvodnji, bodi direktno ali posredno, mora danes vedeti, da je edina osnova za ekonomski obstoj pro-

S tekmovanja naših kovinarjev

Zakon o organu samoupravne delavske kontrole: iniciative, vloge in naloge sindikalne organizacije v zvezi z delom organa delavske kontrole v zakonu ne bi bilo potrebno posebej nakazovati, ker je že opredeljen z zakonom o združenem delu in sindikalnimi akti.

Delegatski sistem je sestavina samoupravnih socialističnih odnosov na vseh ravneh našega dela življenja. Z obstoječim sistem delovanja delegatov in delegacij nismo zadovoljni, ker delegacije še niso postale organsko nerazdvojljiva celota samoupravljanja in ne segajo na vsa družbena področja. Zato je ena izmed glavnih nalog vseh organiziranih delavcev v železarni in kraju, da zagotovimo dobro funkcioniranje in delovanje delegacij na vseh ravneh. Z novo reorganizacijo naše delovne organizacije se pred nas postavlja naloga še večjega posredovanja celotnega odločanja v TOZD in drugih sredinah.

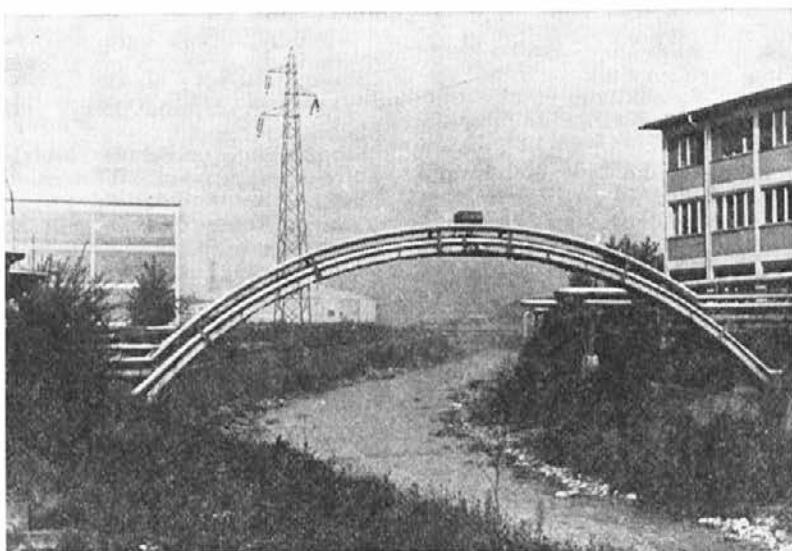
Sedaj deluje v delegacijah 335 delegatov, po posameznih samoupravnih interesnih skupostih pa je stanje takšno:

— štiri delegacije v zboru združenega dela

111

bomo morali jasno opredeliti funkcijo in delo konferenc delegacij in poiskati možnost združevanja delegacij za posamezna interesna področja, predvsem v manjših TOZD. To je tudi eden izmed vzrokov, da so slabše vezi med delegacijami in samoupravnimi organi. Ugotovljamo tudi slabo usklajenost delovanja delegacij in družbenopolitičnih organizacij.

— V samoupravnih aktih imamo dokaj jasno opredeljen način oblikovanja stališč, predlogov in mnenj, a v praksi tega ne počnemo. Velikokrat delegacije vzemajo stališča o posameznih vprašanjih, o katerih bi se morali izjasniti zbori delovnih ljudi. Tudi sodelovanje in usklajevanje stališč med posameznimi delegacijami ni dobro. Delegati v delegacijah sprejemajo gradivo v obliki predloga, ki ga je izdelala posamezna služba in tudi takšnega obravnavajo. Dana je samo možnost dajati pripombe na gradivo ali pa predlog sprejeti ali zavrniti. Delegacije skorajda niso prisotne pri nastajanju gradiva in zato se bomo morali v prihodnje posluževati najrazličnejših oblik dela, ki bodo pripomogle k temu, da delegacija in

Cevasti most

izvodnih enot v tehnološkem napredku, ki danes posega že v sleherne podrobnosti proizvodjalnega ciklusa. Slediti optimalni tehnologiji brez pravilno usmerjenega umsko in aparaturno skoncentriranega raziskovalnega dela pa je nemogoče oziroma vodi k stagnaciji. Vedno večji tehnološki napredek v sodobnem svetu zahteva vse ožjo specializacijo, bolj smiselno delitev dela, koordinacijo proizvodnega procesa, s tem v zvezi pa tudi boljše izkoriščanje kapacitet in večji učinek poslovanja.

Specifična surovinska in energetska struktura v smislu tehnološkega napredka na eni strani, zahteva širšega trga na drugi strani ter nujno približevanje svetovnemu trendu tehnologije izdelave in razvoja kvalitetnih produktov na tretji strani (kar označujemo kot pozitiven faktor industrijsko razvitega gospodarstva), so marsikje naravnostni opustitev proizvodnje navadnih kvalitet in osvajanje kvalitetnejših kovinskih produktov. Skratka, sprožili so vrsto kvalitetnih premikov, ki lahko v določeni meri povzročijo neskladja med proizvajalci in potrošniki kovinskega materiala. Zmanjševanje tega razkoraka mora biti planirana zadolžitev tako proizvajalcev kot potrošnikov in drugih odgovornih gospodarskih dejavnikov, pri čemer moramo upoštevati proizvodjalne in tržne odnose na širšem dejavnostnem prostoru.

Prav tako ne smemo mimo dejstva, da so taki kvalitetni premiki tudi v industrijsko razvitem svetu, ki išče izven svojega ožjega dejavnostnega prostora proizvajalce navadnejših kvalitet, ki so mu potrebne za realizacijo internih ali eksternih programov.

Posebej moramo poudariti, da je nujno potrebna koordinacija specifičnih raziskav in usmerjenost raziskav k rešitvi kompleksnega cilja. Ta zahteva ni enostavna, predvsem še z vidika velike pestrosti asortimentne kvalitete in dejstva, da si proizvajalec kovinskih polproduktov mora pridobiti zaupanje predelovalcev. Smatram, da je najbolj konstruktivna pot ona, ki proizvajalce in predelovalce združuje v skupnem reševanju tako proizvodjalnih kot tržnih odnosov.

Za jasnejšo presojo potreb enotnega pristopa in izvajanja usmerjenosti koordiniranih raziskav navajamo kratko vsebino raziskovalnih področij slovenske ekstraktivne in ožje predelovalne industrije za obdobje 1976—1980:

Za slovensko črno metalurgijo moremo trditi, da je program kvalitetnih jekel, kompletiran s proizvodnjo plemenitih jekel, ekonomsko utemeljen in da dobršen del slovenske predelovalne industrije še dolgo ne bo mogel pogrešati vsaj tolikšnega deleža kvalitetnih jekel, kot ga trenutno proizvajamo oziroma smo ga v smislu zahtev širšega trga programirali do leta 1980.

Raziskave so usmerjene v reševanje tehnoloških dejavnikov proizvodnje, predelave, površinske obdelave in oplemenitenja za kvalitetna in plemenita jekla ter v raziskave sekundarnih de-

javnikov, ki so sestavni del prej navedene proizvodne problematike. Raziskave zajemajo torej reševanje vrste problemov od priprave surovin — vložka, do določene stopnje finalizacije proizvodov.

Namen raziskav v jeklarstvu je izboljšati izplen v celotni tehnologiji in optimizirati elementarne tehnološke postopke. Konkretna področja so:

- kompleksni dezoksidanti, uvajanje sintetičnih žlinder in prašnatih dodatkov za razne kovinske in nekovinske materiale,
- razvoj in industrijsko uvajanje sodobne ponovne metalurgije, prisvojitve vseh vrst sekundarnega žilavljenja,

Fabriške rije

- specifični pojavi pri kontinuiranem vlivanju jekla,
- razvoj in industrijsko uvajanje optimalnih pogojev za EPŽ — tehnologijo,
- uporaba metaliziranih peletov za proizvodnjo kvalitetnega jekla v obločnih elektro pečeh,
- raziskave in uvajanje računalniškega vodenja tehnoloških procesov.

Na področju **plastične predelave kovin** raziskujemo tehnične zakonitosti pri plastični deformaciji. Raziskave so obsežene v naslednjem:

- študij režima ogrevanja in ohlajanja posameznih grup jekla za predelavo,
- študij utrjanja kovin pri hladni deformaciji,
- plastična predelava specialnih nerjavnih jekel v vročem in hladnem,
- vpliv bora na tehnološke lastnosti preoblikovanja jekla v hladnem,
- specialni predelavni postopki ter fenomen superplastičnosti kovin,
- raziskave predelavnosti konti-odlitih jekel,
- primerjava predelavnosti normalno in po EPŽ-postopku odlitih visoko legiranih jekel,
- sposobnosti hladnega preoblikovanja z vlečenjem in ugotavljanjem optimalnih pogojev na specialnih orodnih nerjavnih jeklih, stopnje utrjevanja, pogoji

rekristalizacije in kriteriji za oceno stopnje deformacije.

Raziskave **metalurške tehnologije in fizike kovin** usmerjamo v naslednja področja:

- osvajanje specialnih materialov za kvalitetne vijake, zakovice, pletiva, matice,
- osvajanje tehnoloških postopkov za predelavo žice za finalne izdelke in odkovke,
- osvajanje tehnologije metalurške varivosti specialnih jekel in zlitin,
- različni postopki površinske obdelave na sposobnost vlečenja jekla in zlitin,
- raziskave površinskega utrjanja in splošne toplotne obdelave finalnih izdelkov ter orodja,
- osvajanje novih dodajnih materialov,
- problemi deformacije v odvisnosti od velikosti zrn in kristalnih meja,
- študij vpliva primarne kristalizacije na krhkost jekla, stabilnost strukture in mikrostrukture, interkristalna korozija, kinetika rekristalizacije itd.,
- osnovne in uporabne raziskave z mikrosondo, raster mikroskopom in napravo za analizo slike.

S kemijskega področja usmerjamo raziskave:

- v osvajanje analitskih metod za določevanje kemijskih elementov v kovinah in nekovinah,
- v določevanje stopnje oksidacije posameznih kovinskih oksidov, kar naj prispeva k študiju nadaljnjih možnosti uporabe odpadnih materialov v metalurgiji,
- v študij in osvajanje metod za identifikacijo posameznih karbidnih in karbonitridnih faz v jeklih in analiziranje količine nekovinskih vključkov,
- uvajanje plinske kromatografije s posebnim oziranjem na tolmačenje sestave atmosfere v talilniških agregatih, analiza plinskih materialov v kovinah in nekovinah,
- uvajanje atomske absorpcije, spektrometrije,
- raziskave izvorov emisij in preprečevanje istih.

Raziskave iz **toplotne tehnike** obsegajo:

- toplotne meritve, energetske bilance,
- raziskave gorilnikov za visoko kalorična in mešana plinasta goriva,
- študij izvorov emisij in predlogi za spremembe tehnoloških postopkov,
- racionaliziranje ogrevanja kovin v metalurških agregatih, optimizacija potrošnje energije,

Ognjevarni materiali predstavljajo pomembno komponento v postopku izdelave in predelave vseh kovin. Raziskave usmerjamo:

- v možnost pridobivanja in boljšega izkoriščanja peskov iz Moravč ter nekaterih drugih peskokopov,
- v tehnološke možnosti izdelave raznih malt, veziv itd. iz domačih surovin,
- v raziskave in industrijsko uvajanje uporabe visoko gliničnih mas na bazi korunda.

Na področju **livarstva** je spričo načrtovanja razvoja livarske industrije Slovenije, ki predvideva porast proizvodnje za 57% pri

železovih litinah oziroma 43% pri neželezovih litinah usmerjeno raziskovalno delo v reševanje naslednjih kompleksnih zadolžitev:

- kovinski vložek za železove litine, potrebne kvalitete gradiva za ulitke za motorno industrijo,
- nekovinski vložek oz. surovine domačega izvora za izdelavo form in jeder,
- problematika proizvodnje nodularne litine,
- osvajanje tehnologije vlivanja in toplotne obdelave težkih odlitkov,
- razvoj orodij za vlivanje pod pritiskom.

Koordinacija velike razvejano-sti raziskovalnih področij, za katera imamo spet večje število projektov z zaključeno in celovito vsebinsko problematiko za posamezne kompleksne raziskave, ne more biti delo enega organa. Konkretno odgovarjajo za konstruktivno funkcioniranje izvajanja in povezave naslednji delovni organi:

- delovna skupina za znanstveno-raziskovalno delo pri SZ (črna metalurgija in del livarstva),
- projektni sveti za črno metalurgijo, barvno metalurgijo in livarstvo,
- strokovna komisija za metalurgijo,
- strokovna komisija za jeklarstvo, energetiko, kemijo, predelavo,
- strokovna komisija za kovino-livarno (barvna metalurgija),

Vsak od navedenih organov izvaja med letom svoj delovni program.

Iz zadolžitev, ki so specifične za črno, barvno metalurgijo in livarstvo, nujno sledi, da je treba enkrat letno izvesti skupen nastop vseh predstavnikov raziskovalcev in strokovnjakov iz slovenskih metalurških podjetij, ki ocenijo rezultate raziskovalnega dela v preteklem obdobju, kritično razpravljajo o perspektivni usmeritvi raziskav, zavzamejo določeno stališče do strukture finansiranja raziskovalnih nalog, ocenijo ustreznost razmerja med osnovnimi in uporabnimi oziroma razvojno-uporabnimi raziskavami in na osnovi podanih naročil navedenih organov zaključijo smiselnost izvajanja kadrovske politike in investiranja v raziskovalne namene.

Za popolnost objektivne presoje pomena takega skupnega posvetovanja moram omeniti tudi vse večjo in konstruktivno udeležbo predstavnikov raziskovalnega in operativnega kadra direktne predelovalce iz kovinsko-predelovalne in elektro-industrije, kar potrjuje težnje in v smislu srednjeročnih razvojnih programov tudi zahteve po skupnih raziskavah, katerih cilj je v širši in kvalitetnejši preskrbi regionalne predelovalne industrije s slovenskimi jeklenimi in barvnimi polproizvodi.

Letošnje strokovno posvetovanje obsega naslednje:

- Uvodna beseda bo navzoče seznanila s kvantifikacijo lanskih raziskav (za kar smo pripravili posebno brošuro), podane bodo vsebine in cilji novih raziskav v bodočem letu.

— Glede na zahtevo RSS, da morajo biti javne razprave novih predlogov nalog, ki naj jih RSS sofinansira oziroma finansira, v začetku 2. kvartala naslednjega leta, ne bo na letošnjem posvetovanju javne razprave oziroma obširne utemeljitve predlogov novih nalog. Smatram pa, da morajo predstavniki uporabnikov raziskav dati splošno oceno prijavljenih nalog in nakazati perspektivno kvantifikacijo rezultatov s posebnim poudarkom, da se raziskovalni program vključuje v potrebe srednjeročnega razvoja posameznih slovenskih metalurških podjetij, ekstraktivne in predelave.

— 14—15 strokovnih predavanj. Po ustaljeni praksi je Meta-

lurški inštitut tudi za letošnje posvetovanje organiziral predavanje s področja žilavljenja jeklene taline v vakuumu. Predavali bodo strokovnjaki firme VACMETAL iz Dortmundu.

Program strokovnega posvetovanja je namenjen zelo odgovornim in važnim odločitvam glede usmerjenih in koordiniranih bodočih raziskav, še tesnejši povezavi med proizvajalci kovinskih polproduktov in predelovalci v finalne proizvode, kar dopolnjuje splošno težnjo slovenskega gospodarstva, da zmanjšamo razkorak med proizvodnjo in predelavo slovenskega jekla in barvnih kovin.

Alojz Prešern, dipl. inž.

centru. Na dnevnem redu bo tudi razprava o slikarski koloniji. Poudarim naj, da nismo nasprotniki te kolonije in omenjenih izostankov z dela, temveč hočemo končno urediti to s samoupravnimi akti.»

»Ali samoupravna delavska kontrola v železarni sodeluje z družbenim pravobranilcem samoupravljanja in morda še s katerimi drugimi organi in institucijami?«

»Pri reševanju dokaj različnih in zahtevnih nalog, ki se večajo iz dneva v dan in ki jih mora sproti reševati naš odbor, vselej tesno sodelujemo z družbenim pravobranilcem samoupravljanja v naši občini. Takšno sodelovanje je obojestransko potrebno in koristno. Sicer pa družbenega pravobranilca vselej vabimo na naše sestanke. Moram reči, da je skoraj vedno prisoten in z velikim zanimanjem zasleduje naše delo. Vsem je danes več ali manj znano, da hodijo k družbenim pravobranilcem samoupravljanja delavci, ki mislijo, da jim je bila storjena krivica. Da bi zvedel za prave vzroke, se večkrat obrača na odbor delavske kontrole z različnimi vprašanji. Največkrat so sporne delitve stanovanj. Naj pa povem, da so nam v veliko pomoč tudi republiške inšpekcijske službe. Žal moram povedati, da zelo slabo sodelujemo že od samega začetka z našimi regijskimi inšpekcijskimi službami. Je pa pohvalno sodelovanje v regiji z obvalnim sodiščem in javnim tožilcem. Precej dobro tudi sodelujemo z gospodarskim sodiščem iz Maribora, saj nas redno seznanja s prestopki in prekrški naših poslovnih organov.«

»Kakšno pa je sodelovanje z našimi službami znotraj železarne?«

»Čeprav še nimamo izdelane podrobne analize, kakšne informacije naj bi dobivali in od kod, je ponekod sodelovanje zadovoljivo. Na tem področju se zadnje čase precej dela. Moram reči, da smo vse to že imeli v železarni dokaj dobro obdelano oziroma zapisano. Prav tu pa bi rad povedal, da je sektor za gospodarjenje edini, ki nam redno pošilja informacije o gospodarstvenju TOZD in celotne delovne organizacije. Sicer pa se zadnje čase že opažajo vidni premiki tudi v centru za samoupravo.«

»Ali je morda samoupravna delavska kontrola v zadnjem času opazila kakšne pomanjkljivosti v naših samoupravnih aktih?«

»Na nekaterih sejah delavskih svetov TOZD so se člani bolj detajlno poglobili v samoupravne akte in v njih odkrili pomanjkljivosti. Kot primer naj navedem nepravilno razdelitev osnovnih sredstev TOZD ali pa pomanjkljivo zapisano poslovni predmet TOZD. S temi problemi se je že pričela srečevati komisija samoupravne delavske kontrole v TOZD energija. Ta je med drugim ugotovila, da v njihovi TOZD ni pravilno zapisana poslovna dejavnost. Veliko težav pa nam povzroča samoupravni sporazum o delitvi stanovanj. Menim, da bo tudi ta že v kratkem času izpopolnjen in tak dan v javno razpravo.«

F. Rotar

OB ROBU:

KAJ VE OBČAN O POSLOVANJU SIS?

Stari centralni delavski svet je nekoč sprejel sklep, naj bi SIS v naši občini dvakrat letno (to je ob polletju in ob koncu leta) seznanile delavce s svojim poslovanjem.

Občutek imam, da ta sklep nikakor ni predstavljal kakšne nezaupnice organom SIS, še manj njihovega delu. Prej vidim v njem vabilo k sodelovanju, predvsem pa k sprotnemu seznanjanju s stanjem na posameznih interesnih področjih, za katere vendar odvajamo kar precej denarja.

Od takrat do danes je minilo že precej časa, a te vrste obveščanje se nikamor ne premakne. Razumimo se prav:

delegati ustreznih teles posameznih SIS pred sejami seveda zmeraj dobijo standardna gradiva. Pri tem pomeni »standardno« kolone števil v neoporečnem knjigovodskem redu in obliki. Ker pa poprečni državljan nismo knjigovodsko izobraženi, nam taka gradiva ne pokažejo vselej jasnega stanja. Tudi delegati nismo vsi.

In razumimo se naprej:

neka tesna soodvisnost se kaže med rezultati gospodarjenja v železarni in drugih organizacijah združenega dela ter med tistim širokim področjem dejavnosti, ki jim pravimo »družbene«, »interesne« ali kako drugače. Saj, manj ko bomo v gospodarstvu pridelali, manj bomo imeli in manj bomo lahko tudi dali.

Ker pa je torej eno tako močno povezano z drugim, bi si človek zares želel, da bi administrativno-strokovni aparati posameznih SIS to doumeli. Gotovo ne more biti pretežko vzpostaviti informativno zvezo, nato pa prek nje na kratko, v preprosti obliki seznanjati delavce dvakrat letno.

Če se bo namreč zgodilo, da bo kdaj denarja manj, kot ga SIS potrebuje, bo zagotovo okrnjena kakšna veja dejavnosti, medtem ko iz preteklosti ni znano, da bi se v kriznih obdobjih kaj skrčil administrativni aparat. Pa tudi — v primeru novih potreb ali pri obnavljanju samoupravnih sporazumov se je veliko lažje pogovarjati z informiranim kot z neinformiranim delavcem.

Marjan Kolar

NAŠ INTERVJU:

Naloge delavske kontrole

Tokrat smo za kratek klepet poprosili Jožeta Sedelšaka, predsednika odbora samoupravne delavske kontrole, ki nam je odgovoril na nekaj vprašanj. Predvsem nas je zanimalo, kakšno mesto danes zaseda delavska kontrola v samoupravljanju.

»Pred štirimi leti smo tudi v naši organizaciji združenega dela v skladu z ustavo izvolili prvič v zgodovini samoupravljanja samoupravno delavsko kontrolo. Morda bi bilo prav, da se ob tej priliki malo bolj poglobimo v vprašanje, kaj sploh je delavska kontrola.«

Samoupravna delavska kontrola je sestavni del in način uresničevanja pravice samoupravljanja. Tako je osnovni namen in naloga varovanje samoupravnega socialističnega sistema, stalna budnost in prisotnost, opozarjanje na odstopanje ob začetni poti in nepravilnosti, ki se iz kakršnihkoli vzrokov dogajajo. Skratka, pomembna naloga je tudi skrb za celovito obveščanje, ki je osnova samoupravnemu odločanju. Posebni organ samoupravne delavske kontrole, komisija oziroma odbor, mora zlasti skrbeti in bedeti nad tem, da se zagotovijo pogoji za izvrševanje vseh oblik odločanja in vseh oblik funkcioniranja samoupravne delavske kontrole v vsej njeni celovitosti. Naj povem, da ima posebni organ posebne naloge še zaradi tega, ker se zaradi načina dela in kot manjše delovno telo lažje pogloblja v razreševanje določenih konkretnih vprašanj.«

»Našteli ste nekaj nalog, ki naj jih opravlja samoupravna delavska kontrola. Ali ste morda predsednik odbora naleteli svojemu dokaj neprijetnem na nerazumevanje, ko je šlo za reševanje aktualnih problemov?«

»Dosej pri opravljanju te dokaj neprijetne funkcije nisem imel težav. Ima pa malo več težav naš odbor delavske kontrole pri odkrivanju nepravilnosti pri samoupravljanju. Da bi naše delo bilo čim bolj koordinirano in uspešno, smo se v železarni dogovorili, da bi se po

potrebi ali vsaj enkrat mesečno sestali predsedniki delavske kontrole, delavskega sveta, sindikata, poslovnega sveta in sekretar zveze komunistov. V taki sestavi naj bi skupno pregledovali vse sklepe, ki so bili sprejeti na samoupravnih organih, sestankih družbenopolitičnih organizacij in delavske kontrole. Naj povem, da je predsednik poslovnega sveta Franc Fale pri taki obliki dela pokazal veliko razumevanje. Vsi

Jože Sedelšak

našteti smo se enkrat že sestali. Menim, da je tak način delovanja še najbolj uspešen, saj bo prav na osnovi tega zadnjega sestanka in na pobudo delavcev, v neposredni proizvodnji že v kratkem sklican celoten odbor, ki bo obravnaval usklajevanje samoupravnih aktov, s področja projektnih nalog delavcev v železarni in predavanj v izobraževalnem centru med rednim delovnim časom. Tu predvsem mislim na tiste sodelavce železarne, ki med rednim delovnim časom poučujejo na šolskem

MNENJA DELAVCEV:

Naše mesto jutri

Večkrat smo bili priča mnogim vročim razpravam, ki so bile več ali manj posledica nepravilnosti v izgradnji novih objektov na Ravnah. V zadnjih nekaj letih se je naše mesto dokaj razvilo v stanovanjski izgradnji, pri vsem tem pa so načrtovalci vselej radi pozabili na vzporedno ureditev ulic, parkov, otroških igrišč, trgovin in gostinskih lokalov. Tako danes na Ravnah npr. ne premoremo niti enega hotela, v katerega bi se lahko zatekli poslovni gostje, ki obiščejo železarno. To je le nekaj stvari, o katerih bi se morali zamisliti tisti, ki načrtujejo videz Raven za danes, jutri in v bodoče. Kaj pa o vsem tem menijo naši delavci, smo tokrat nekatere tudi vprašali.

Franc Fale, predsednik poslovnega sveta:

»Vzporedno z železarno bodo rasle tudi Ravne. Nadaljevala se bo stanovanjska izgradnja na

Franc Fale

Javorniku in v Kotljah. Pripravljali pa bomo že tudi načrte za večjo stanovanjsko izgradnjo na Prevaljah. Ravne bodo v perspektivi čez nekaj let potrebovale večjo stavbo, ki bi lahko služila različnim namenom. Res je, da je Titov dom premajhen in zastarel, toda nekaj let bo verjetno še moral služiti svojemu namenu.

Ze večkrat sem poudarjal, da bi kulturni dom zgradili skupaj za Ravne in Prevalje. Ta kraja se namreč zblížujeta in se bosta čez nekaj let združila. To bi bilo verjetno najboljšje in s tem sočasno tudi rešeno vprašanje za obe krajevni skupnosti, saj bi bilo finančno dosti lažje izvedljivo, kot pa če bi delali dva kulturna domova na relaciji slabih štirih kilometrov. O tem bo potrebno temeljito razmisliti.

Kar pa se tiče gostinstva v naši občini, bi lahko rekel, da je v Mežiški dolini gostinskih kapacitet kar precej. Tu mislim na prenočitvene zmogljivosti od Črne do Kotelj. Žal pa je naše

gostinstvo na zelo nizki stopnji. Tu bo potreben preobrat, predvsem pa drugačen pristop do gosta. Res je tudi, da bomo gostje morali gostinstvo pri nas bolj razumeti, mu pomagati ter se bolj zavedati, da je to delo težko in ne nazadnje slabo plačano. Premalo je tudi čutili aktivnost sanitarnih inšpekcij na področju gostinstva. Premalo je skrbi za red in čistočo v lokalih in njihovi okolici.

Železarna Ravne ima namen zgraditi ob Ivarčkem jezeru ustrezen gostinski lokal, kamor bi lahko hodili naši poslovni gostje in naši delavci. Vendar bi to bil po zamislih manjši objekt z 8-12 posteljami in drugimi potrebnimi prostori, seveda pa sodobno opremljen. O tej izgradnji bodo še odločali pristojni samoupravni organi v železarni.

Javornik postaja stanovanjska soseska, ki bo imela 1000 stanovanj in prek 4000 stanovalec. Tu se gradijo nova šola ter nekateri trgovski lokali za najnujnejše nakupe. Rešiti bo še torej treba področje otroškega varstva, in kot ste vprašali, javorniškega gradu. Ureditev tega gradu bo draga in zahtevna naloga, s katero bo nekaj časa še treba počakati. Sicer pa je vprašanje vzdrževanja gradov evropski problem. Zato ne vem, če bomo na Ravnah lahko v kratkem času uredili grad na Javorniku. Z zgodovinskega stališča grad ne predstavlja posebne vrednosti. Res je tudi, da je krajevna skupnost Ravne že dala pobudo za njegovo ureditev.

Ponovno naj pripomnim, da imamo na Ravnah grad, v katerem so študijska knjižnica, marksistična bralnica, likovni salon in je nemudoma potreben nadaljnega popravila na zahodnem delu. Res pa je, da bo javorniška stanovanjska soseska potrebovala gostinske prostore. Toda če je grad za to najbolj primeren, je vprašanje zase. Izdelati bo treba študijo, kaj bi bilo najbolj smotrno in racionalno napraviti z javorniškim gradom.

Jože Borštner, ravnatelj TOZD raziskave in razvoj:

»Res je, da na Ravnah vsa leta pozabljam pri izgradnji novih stanovanjskih naselij in pri napredku železarne na vzporedno izgradnjo življenjsko potrebnih prostorov. Splošno je znano, da je naše gostinstvo v občini na dokaj slabem glasu. To še posebno velja za Ravne, ki ne zmorejo niti enega sodobnega hotela, v katerem bi lahko prenočevali naši poslovni gostje. Mislim, da bosta tu morala prevzeti občina in prizadeto gostinstvo iniciativo ter k sodelovanju pritegniti tudi delovne organizacije, da se bo na Ravnah le zgradil centralni hotel. Če se da povezati z rekonstrukcijo javorniškega gradu, ne vem. Koliko je to izvedljivo in ekonomično, je treba ugotoviti na podlagi natančne študije, ki doslej še ni bila opravljena. Sicer pa ni pričakovati, da bo šlo fi-

Jože Borštner

nanciranje novih gostinskih lokalov samo skozi železarno Ravne, čeprav bo železarna poskušala zaradi večjega števila poslovnih domačih in tujih gostov prispevati svoj delež.

Na enak način bo treba tudi misliti na nove ustrezne prostore za občinsko skupščino in družbenopolitične organizacije. Potrebno bi bilo to kombinirati v enem objektu, saj bodo za izvedbo potrebna velika sredstva. Mislim pa, da bo potrebno čimprej najti ustrezne vires financiranja, organizacija pa bi morale prevzeti občinska skupščina in DPO. Kar pa se tiče objektov, namenjenih za kulturno življenje, je znano dejstvo, da kulturni dom na Ravnah kljub rekonstrukcijam, ki so bile opravljene v zadnjih nekaj letih, ni tak, da bi nam lahko bil v posebno čast. Posebne težave so vselej ob velikih prireditvah. Ker take dvorane ne potrebuje vsak kraj v Mežiški dolini, temveč lahko služi le enemu delu občine, bo pametno graditi nov kulturni dom (ali večnamensko dvorano) na taki lokaciji, da bo dosegljiv širšemu krogu občanov. Program za novi dom bi moral obsegati poleg normalne dvorane še ustrezne stranske prostore, tako da bo možno tudi kulturno udejstvovanje izven delovnega časa vsem ljubiteljem različnih zvrsti kulture, mladim in starejšim občanom. Iniciativo za izgradnjo teh nadvse potrebnih objektov morajo prevzeti naše kulturno-prosvetne organizacije.

Na športnem področju smo sicer relativno dobro razviti, vendar v bodočnosti zaradi rekreacijskih potreb ne bomo mogli mimo zgraditve letnega kopaljšča in kegljišča.

Seveda pa ob vseh teh naših željah ne bomo pozabili tudi na zaščito našega življenjskega okolja. Železarna ima v svojem srednjeročnem načrtu gradnjo naprav za čiščenje zraka. Ustrezna dokumentacija zanje je že nared. Potrebno bo poskrbeti še za čiščenje odpadnih voda, kar pa bo možno le v sodelovanju s komunalno skupnostjo. Odpadne vode iz kanalizacij v večji meri onesnažujejo Mežo kot one iz železarne.

Menim, da se mesto Ravne ne more pohvaliti s preveliko či-

stočo. Samo sprehodimo se po naših cestah in poteh, pa bomo naleteli na marsikaj. Če bomo hoteli biti čisto mesto, bomo morali poskrbeti za čistočo s samodisciplino občanov in z ustreznimi storitvenimi službami.

Je pa na Ravnah prisoten še en problem. To je smotrno vzdrževanje in dograjevanje starega mestnega jedra. Za to nimamo izdelanih potrebnih načrtov. Mislim, da bomo tudi tu morali malo bolj pohiteti. Skratka, treba bo to jedro obdelati v celoti, od različnih lokalov (trgovine, gostilne), do javnih in privatnih zgradb, vključno s cestami in ulicami. O vzdrževanju naših mestnih cest in ulic ne moremo reči kaj posebno pohvalnega. Te imajo vse prej kot mestni videz, kar meji že na zanikrnost. Drugi kraji v Mežiški dolini so si znali na tem področju veliko bolje pomagati in ga urediti.

Milka Breznik, spektroskopik:

»Kakšno naj bi bilo naše mesto v bodoče? Menim, da bi se morali prej vprašati, kakšno je danes? Pa si pogledimo bolj od blizu nekatere stvari, za katere menim, da bi morale biti že zdavnaj urejene. Kar lep čas sem si želela, da bi tudi jaz s svojo družino lahko živela v lepem in prijetnem naselju, to je na Javorniku. Letos spomladi sem dobila stanovanje, s tem pa se mi je izpolnila želja. Pa vendar takrat nisem niti slutila, da se mi bodo s tem povečale tudi skrbi, saj na Javorniku naši otroci nimajo svojega prostora, na katerem bi se lahko brez skrbi igrali. Ker so sedaj ceste in ulice ter gradbišča njihova otroška igrišča, smo starši vselej, ko spustimo otroke ven, v skrbeh, da se jim bo kaj pripetilo. Sicer pa je tudi res, da je danes na Ravnah kar precej organiziranih in opremljenih igrišč, ki pa so žal dokaj ne-
vzdrževana.

Drug problem, ki bi tudi že zdavnaj moral biti rešen, je preiskrba. V našem mestu, razen na Javorniku in še kje, je dovolj trgovin. Pa kljub temu vse te številne trgovske hiše danes ne morejo zadovoljivo oskrbovati Ravenčanov. Ali naši trgovci res ne morejo organizirati in voditi naše trgovske politike?

Milka Breznik

Kakšno bi moralo biti mesto jutri? Menim, da bi čimprej morali poskrbeti za varen promet na naših ulicah. Predvsem mislim na semafore pred novo ulico in spodnjim vratarjem, saj ni dneva, da nismo v nevarnosti, ko gremo konec službe čez cesto. Predvsem pa bodo morali tudi urediti naše zelenice in edini park, ki ga imamo na Ravnah. Kolikor mi je znano, je ta kar precej zapuščen in neurejen. Ne morem razumeti naših vodilnih na krajevni skupnosti, da ta naš prostor tako zanemarjajo. Mogoče pa so ob vseh skrbih, ki jih imajo, pozabili, da se morajo krajani tudi nekje sprehoditi? Precej me moti tudi to, da je zadnje čase spomenik Prežihovega Voranca, ki je postavljen v parku, postal plezalna točka za marsikatero otroka. Ali si naš pisatelj res ni zaslužil za vsa leta svojega ustvarjanja bolj častnega in vidnega mesta na Ravnah? Skratka, precej se bo treba storiti za naše mesto, če bomo hoteli, da bo lahko brez sramu in vredno svojega imena, ki je danes znano že širom sveta.

Ivan Fedler, mojster lahke kalupirnice:

»Kar se tiče našega mesta, ni tako čisto, kot bi moralo biti. V bodoče moramo pripraviti naše krajane, da bodo pazili na boljšo urejenost naših ulic, kakor tudi doma skrbijo za čistočo svojih stanovanj. Vsem je znano, da smo s toplovodom na Ravnah precej pridobili oziroma zavaro-

Ivan Fedler

vali naše mesto pred še večjim onesnaženjem. Kljub temu se tega nekateri ne zavedajo. Ti za nobeno ceno nočejo sodelovati v boju za čim čistejšo okolje, v katerem živijo. Tega sodelovanja danes na Ravnah še ni zaslediti. Za primer naj navedem neurejene zelenice v Gramoznici. Vsa tamkajšnja okolica je danes takšna, kot bi v tem delu Raven še zmeraj bilo gradbišče. Skratka, vsi se bomo morali potruditi in s trdno voljo stopiti v boj proti onesnaževanju.

Ob tej priliki priporočam naši krajevni skupnosti ter samoupravni komunalni interesni skupnosti, da naj v bodoče že ob dograditvi vsakega novega stanovanjskega bloka takoj začneta

urejati okolico. Urejevanje zelenic in parkov, kakršnega sedaj vidimo na Javorniku, ne more biti nikomur v pohvalo. Da bo naše mesto v bodoče lahko ustreglo slehernemu krajanu, bo treba takoj prislusniti potrebam, ki so znane že nekaj let. Tu namigujem na izgradnjo sodobnega kulturnega doma, nekaj trgovin in hotela, ki ga na Ravnah nimamo.

Menim, da se upravičeno ob tej priliki vprašam, kakšno bo naše mesto jutri in sploh v bodoče, če bomo tako nekontrolirano gradili. V lep primer nam je vsem skupaj lahko pred nekaj leti zgrajena slaščičarna v Prežihovi ulici. Ali se danes pri tako organizirani in strokovni urbanistični službi še dogajajo takšne stvari? Ali res nihče ni hotel te velike pomote še ob pravem času videti in tudi ukrepati? Pri taki politiki urbanizma, kot jo imamo sedaj na Ravnah, se bo lahko tudi zgodilo, da nekdo dobi gradbeno dovoljenje za postavitev garaže pri kavarni na Čečovju. Smatram, da bo nedvomno za bolj smotrno ureditev in izgradnjo našega mesta v bodoče potrebno več sodelovanja. Res je dejstvo, da smo precej naredili s sredstvi krajevnega samoprispevka. Smatram pa, da bi z boljšo razporeditvijo tega denarja o pravem času naredili še več.

Gvidon Kacl, magister v komerciali:

»Postavljena vprašanja so po mojem aktualna in zelo pomembna. Še posebej, ker sem prepričan, da je bil in je še dosedanji celotni razvoj našega mesta premalo načrtovan. Predvsem manjka kontinuitete in jasnosti v razvoju, česar v bodoče nikakor ne smemo več dopuščati. Zato nam je potreben predhodno opredeljen in hkrati elastičen, na osnovi mnenj vseh krajanov narajen načrt nadaljnje razvoja (to naj ne bo samo drago plačana študija), ki bo med drugim moral upoštevati danes že delno uresničen proces združevanja Prevalj in Raven. Mislim, da je potrebno vsa razmišljanja v zvezi z razvojem našega mesta vezati tudi na ta okvir. To pomeni, da bomo morali prvo analizirati, kaj imamo in kaj potrebujemo na ravni mesta Raven in Prevalj, in kaj je nujno potrebno v posameznih krajevnih skupnostih. Tu še posebej poudarjam, da bomo morali, sledeč načelom, ki smo si jih postavili v ustavi in drugih sistemskih zakonih, na Ravnah organizirati več krajevnih skupnosti. Drugače se bomo stežka izognili nevarnosti, da bo o pomembnih prebleh našega neposrednega okolja iz vsakdanjega življenja odločalo premalo krajanov. To hkrati pomeni, da naj bi vsi krajani aktivneje in bolj konkretno sodelovali pri kreiranju bodočega razvoja mesta.

In kaj bi konkretno predlagal za izboljšanje sedanjega stanja? Ob nespornih velikih uspehih dosedanjega razvoja kraja, med katerimi v zadnjem času izstopajo toplovodno ogrevanje, stanovanjska izgradnja na Javorniku in znatne naložbe delavcev železarne v čistilne naprave, ter s tem v izboljšanje ekoloških pogojev dela in bivanja vseh

krajanov, bom izpostavil samo nekaj problemov.

Ali lahko zasledimo v našem mestu neki določen, recimo npr. koroški stil gradnje, ureditve zelenic, parkov, označevanje turističnih poti in objektov? Mislim, da o skladni in privlačni ureditvi kraja ne moremo govoriti. Manjka nam velikopoteznosti, drznosti, elegantnosti in izvirnosti rešitve (izjema v zadnjem obdobju je železarna). Vse preveč igramo na karte sigurnosti, tako da večkrat določena sredstva premalo obrabimo in izkoristimo. Vprašujem se tudi, zakaj že celo desetletje nismo za reševanje nekaterih omenjenih problemov organizirali lokalne mladinske delovne akcije? Prepričan sem, da bi mladina kraja dobro pripravljeno akcijo z odgovornostjo prevzela.

O preskrbi kraja (pa tudi celotne Mežiške doline) z enostavnimi življenjskimi dobrinami in ostalimi izdelki za širšo potrošnjo bi (razen nekaj izjem) lahko povedal precej kritik. Proizvajalci in trgovci se še vedno premalo zavedajo, kako pomembno je zadovoljiti kupca z ustrezno kvaliteto in asortimanom izdelkov ter še posebno s postrežbo in notranjo ureditvijo prodajaln. Krajani imamo pri reševanju omenjenih vprašanj odločilno vlogo, da se prek svetov potrošnikov dogovarjamo s proizvajalci in trgovci. Zal pa v svetu krajevnih skupnosti ugotavljamo, da akcije v tej smeri tečejo na občinskih in republiški ravni. Ob tem bi izpostavil stanje na področju gostinstva in turizma v kraju. Premalo izkoriščamo vložena sredstva v nekaterih objektih in napravah v turistične namene. Imamo problem zaposlovanja ženske delovne sile, toda področje turizma in obrti smo v celoti zanemarili. Ob hitrem razvoju kraja smo tudi pozabili na potrebe in funkcionalne prostore za delo družbenopolitičnih organizacij, interesnih skupnosti pa tudi upravnih organov občinske skupščine. Glede gradnje določenih kulturnih, športnih in drugih objektov (npr. mladinski dom) se bo potrebno realneje dogovarjati in združevati delo in sredstva za tisto, kar najbolj potrebujemo za skladen razvoj nas in naših otrok danes in v bodočnosti.

Gvidon Kacl

Grad na Javorniku zelo propada. Mislim, da bi bilo prav, da ga takoj zaščitimo pred nadaljnjim razpadanjem. Pozneje pa ga obnovimo in preuredimo v različne namene. Še in še je problemov in misli, ki pa jih je v tako kratkem razgovoru težko povedati. Morda bi na koncu še dodal, da bi glede na vedno težje energetske razmere v svetu in tudi pri nas že morali začeti intenzivneje razmišljati o gradnji stanovanjskih in podobnih objektov, ki bodo termoizolacijsko dosti bolj grajeni. Pri tem nikakor ne bi izključil začetnih poskusov uporabe dodatnih virov energije, npr. majhne potočne hidrocentrale, sončna energija itn. K temu bi še dodal aktualno vprašanje organiziranja in zbiranja odpadkov in njihove nadaljnje predelave. Te akcije bi v okviru kraja in v interesu varstva okolja morale hitreje steči, pa čeprav bi bili včasih tudi pionirji na tem področju. Ne nazadnje je treba imeti pred očmi dejstvo, da se morajo Ravne aktivno vključevati v širšo koroško regijo in v njen policentrični razvoj, kjer nikakor ne smejo igrati podrejene vloge oziroma se zapirati in se ograjevati od teh problemov.

F. Rotar

Za dostopnost in uporabnost znanja

Ne zmoremo več sprejemati niti informacij o »znanju«, kaj šele znanje samo

Ta zapis je povzetek članka »Znanje na odlagalščih, namesto v glavah« Friderja Lauxmanna, kakor so ga iz časopisa »Die Zeit« prevedli »Naši razgledi«. Zanimiv je z več vidikov:

— tudi pri nas se intenzivno ukvarjamo z zbiranjem, urejanjem in skladiščenjem znanstveno tehničnih informacij,

— marsikaj s tega področja velja tudi za dnevno oz. novinarsko informiranje; posebej tisto, da nobena informacija ne koristi, če je ne preberemo,

— zamisliti se spleča nad že kar splošnim dejstvom, da stro-

kovnjaki — specialisti večinoma obupno malo vedo o drugih področjih, pa lahko tako pride do tega, da npr. neki urbanisti ne razumejo jezika sociologov in potem socioloških dognanj ne znajo uporabiti. »Kjer se pa strokovnjaki ne razumejo več med seboj, vladajo laiki.« (F. Lauxmann).

Informacije o znanju se strahovito širijo

Do leta 1820 je bilo celotno človeško znanje v mejah umske dojemljivosti enega samega člo-

veka. Potem je bila potrebna specializacija, ki je v zadnjih 150 letih omogočila velikanski razvoj raziskovanja.

Primer strokovne revije Chemical Abstracts kaže, kako hitro je naraščalo število zajetih znanstvenih del:

— do prvega milijona 32 let, — do drugega milijona 18 let, — do tretjega milijona 8 let, — do četrtega milijona 4,6 leta, — do petega milijona 3,3 leta.

Informacijski material na kateremkoli področju se podvoji v dveh do desetih letih. S številom znanstvenikov narašča tudi število objavljenih znanstvenih del, velikanska množica teh del pa spet zahteva vedno več znanstvenikov, ki jih bodo obdelali.

Leta 1850 naj bi bilo na svetu okoli milijon znanstvenikov, leta 1950 deset milijonov, leta 2000 bi jih moglo biti 100 milijonov. In še kasneje?

Ni pa to edina grozljiva podoba prihodnosti. Če drži, da informativni material katerekoli veje znanosti zastari v desetih letih, iz tega sledi, da je znanstvenik (verjetno pa vsak strokovnjak), ki se ne izpolnjuje, najkasneje v desetih letih samo še na pol izobražen.

Ker pa se vse veje znanosti nenehno širijo, je potrebna vedno večja specializacija. Ta pa ima spet za posledico, da specialisti zmeraj bolj izgubljajo pregled nad večjimi celotami oziroma celotno povezanostjo znanja.

Nič ne kaže, da bi kaj ukrenili proti temu. Tako le jadramo na morju informacij, ne prizadevamo pa si, da bi začeli graditi jezove.

Znanje na odlagališčih, namesto v glavah

Preden sledimo naprej Lauxmannovim mislim, moramo opozoriti na neko dejstvo: mož uporabljati podatke iz vsega sveta. Morda se mu zato kaže podoba nekoliko drugače, kot bi se npr. strokovnjakom manjših INDOK — centrov. Ali pa ne gre neskončno kopičenje podatkov povsod isto pot in ali niso problemi

dostopnosti ter uporabnosti enaki, je seveda drugo vprašanje. (Op. p.)

Informacije se torej proizvajajo in odlagajo v skladišča. Poglavitni problem pa ni zbiranje, temveč urejanje informacij, kajti samo urejene je pač možno najti in uporabiti. Pri tem si pomagamo z različnimi sistemi razvrščanja (klasifikacij). Lauxmann vrednostim klasifikacij ne zaupa preveč. Pojmi se namreč pogosto prekrivajo, stvari pripadajo hkrati več kategorijam, ki so med seboj v neprogramirani povezavi itn.

Ker so možnosti elektronske obdelave podatkov velike, nekateri mnogo pričakujejo od ti. bank podatkov. Uporabnik, ki hoče priti do informacije, mora poznati pot skozi strukturo podatkov. Kdo pa lahko uporablja tak sistem? V začetku takšne programatorske oziroma »proceduralne« jezike najbrž obvlada Vprašanje pa je, če je to že samo osebe iz bank za podatke, dovolj, saj mora človek tudi vedeti, kaj hoče s tem jezikom povedati ali vprašati. To pa verjetno lahko stori samo znanstveno izobražen programator.

Vzemimo pa, da se vsi ti problemi dajo rešiti. Ali bi potem naravna meja, ki jo postavlja zmožnost človeških možganov za dojetanje, izgubila svoj pomen? Ali ne bi bilo več pomembno, kaj sami vemo, temveč samo še to, kaj bi lahko vedeli in kako bi prišli do tega znanja? Kdor temu pritrudi, si pripisuje sposobnost, da bi se naučil tujega jezika že samo s tem, da si je nabavil debel slovar.

Pomoč računalnikov ima vrednost samo, če jo znamo tudi ovrednotiti. Pripravljene informacije nimajo nobene vrednosti. Pomemben je samo tisti, ki jih uporablja.

Če pa bi se tudi posrečilo pripraviti vse bistvene informacije posameznih delovnih področij, to še daleč ne bi bilo nadomestilo za razmišljanje. Če hočemo dobiti odgovor, moramo imeti najprej vprašanje. Kdor vpraša, mora vedeti, kaj želi izvedeti. — Na napačno vprašanje je tudi pravilen odgovor vedno napačen odgovor.

Nevarnosti razdrobljenega znanja

Posledica razdrobljenega znanja je, da se strokovnjaki pri številnih vprašanjih ne menijo za to, kaj vedo drugi. Znanje, ki ga ni mogoče več uskladiti, je nekoristno. Namesto da bi se znanje, ki je postalo neizmerljivo, s skupno sprejetimi rešitvami potrdilo in ovrednotilo, se že na gimnazijah temelji skupnega razumevanja vse bolj zanemarjajo v korist specialnega znanja.

Strokovno znanje, ki ga ni mogoče izraziti v vsem dostopnem jeziku, je čedalje manj vredno. Čemu npr. koristijo biološke raziskave, če pa kemiki oskrbujejo kmetijstvo z umetnimi gnojili in sredstvi za boj proti mrčesu, katerim se biologi lahko samo čudijo? Bolj kot za banke s podatki bi si zato morali prizadevati, da bi ustanovili ali ohranili takšna delovna, življenjska in miselna področja, na katerih bi se ljudje zares razumeli.

(Povzetek: n. r.)

IZ NAŠIH KRAJEVNIH SKUPNOSTI:

POZORNOST VZDRŽEVANJU

Na Prevaljah smo srečali Jožeta Boštjana tajnika krajevne skupnosti, ter ga poprosili za kratek razgovor, na katerega je rade volje pristal. Tokrat nas je predvsem zanimalo, kaj v letošnjem letu na Prevaljah še nameravajo narediti.

»Za nami so vse predpriprave za ureditev idilične kmečke vasi- ce Šentanel. Danes kaže ta kraj obiskovalcem res čisto drugo podobo kot pred leti. Sicer pa moram reči, da sta razen 100.000 dinarjev, ki so šli za ureditev vasi

»Kako pa je z gradnjo vašega kulturnega doma?«

»Že pred časom smo iz sredstev krajevnega samoprispevka naročili vse potrebne glavne načrte za izgradnjo našega večnamenskega doma. Še letos bomo pričeli z deli, saj so vsa sredstva in dokumentacija nared.«

»Ali na Prevaljah že deluje svet potrošnikov?«

»Že pred letošnjimi letnimi dopusti smo na Prevaljah izvolili člane v svet potrošnikov. Pred ne-

Šentanelška slovesnost

iz sredstev krajevnega samoprispevka, in 30.000 dinarjev, ki so bili namenjeni za ureditev ograje, vsa ostala sredstva dala samoupravna komunalna interesna skupnost in obrat za kooperacijo Ravne.«

»Kaj na Prevaljah v tem letu še nameravate narediti oziroma urediti?«

»Predvsem bo naša krajevna skupnost in njena gradbena enota redno vzdrževala lokalne ceste, ulice in zelenice. Sicer pa bomo poskušali regulirati potok Štefan in popraviti podporni zid Peče pri železniški postaji. Končali pa bi radi dela na zadnji veji kanalizacije ob Meži. Regulirali bomo tudi potok, ki teče z vrha Šentanela v dolino.«

»Kaj na Prevaljah v tem letu še nameravate narediti oziroma urediti?«

»Predvsem bo naša krajevna skupnost in njena gradbena enota redno vzdrževala lokalne ceste, ulice in zelenice. Sicer pa bomo poskušali regulirati potok Štefan in popraviti podporni zid Peče pri železniški postaji. Končali pa bi radi dela na zadnji veji kanalizacije ob Meži. Regulirali bomo tudi potok, ki teče z vrha Šentanela v dolino.«

Ob koncu razgovora na Prevaljah nam je Jože Boštjan še povedal, da je svet krajevnih skupnosti vprašal trgovsko podjetje Ljudski magazin, kaj namerava storiti s staro pekarno sredi trga na Prevaljah. Ta bi se baje morala že pred nekaj meseci pričeti urejati predvsem na zunaj. Na to dokaj aktualno vprašanje so dobili odgovor, da sedaj to trgovsko podjetje gradi na Javorniku novo trgovino, zato bo adaptacija stare pekarne morala še nekaj časa počakati.

F. Rotar

Delo z nasmehom

RECIKLIRANJE

Z enako zavzetostjo kot pri uvajanju metod za kontrolo in izdelavo prototipov aparatov za nadzor okolja se sodelavci Instituta Jožef Stefan lotevajo tudi problemov v zvezi z odpadnimi snovmi, ki nastajajo v kemijski in v drugih industrijskih panogah.

Probleme v zvezi s tekočimi industrijskimi odpadki, ki jim pravimo tudi tehnološke odplake, rešujejo na ta način, da skušajo najti ustrezne postopke, s katerimi bi odplake očistili do take mere, da bi bilo dobljeno očiščeno

vodo možno ponovno uporabiti v procesu. Kot primer take »zaprete« tehnologije naj navedemo obrat za predelavo uranove rude na Žirovskem vrhu, ki je zasnovan tako, da ne bo izpuščal v okolje nikakršnih odplak.

Po drugi strani pa je možno nekatere tekoče odpadke z ustreznimi postopki predelati v koristne snovi. Tako na primer skupina sodelavcev odseka za kemijo fluorina na IJS že razvija postopek za predelavo odpadne žveplove kisline, ki je samo v SR Sloveniji na-

staja okrog 20.000 ton letno, v amonijev sulfat. S tem je dana možnost, da se namesto 100.000 ton nevtralizacijskega blata, ki predstavlja samo po sebi nadleden odpadek, proizvede letno 26.000 ton amonijevega sulfata. Le-ta je namreč pomembna sestavina umetnih gnojil in ga moramo danes še pretežno uvažati. Podobno kot problem omenjenih sulfat-

nih odpadkov namerava skupina rešiti tudi problem fluoridnih odpadkov.

Skupina SEPO (skupina za evaluacijo posegov v okolje), ki dela v okviru IJS na najvišjem znanstvenem nivoju, pa rešuje z vso potrebno širino številne probleme, ki se pojavljajo ob novih investicijah ali pa ob že obstoječih industrijskih obratih.

Sposojanje in kupovanje knjig

LJUDSKA KNJIŽNICA

Mnogo naših poti se steka na Partizansko cesto. To je naša edina ulica, kjer se vrstijo: čevljar, fotograf, cvetličarna, železnina, frizer, Mojca. Nekje in sredi med njimi je ljudska knjižnica. Osnovana je bila enkrat po vojni, od leta 1951 dalje je njen vodja Jožko Herman, ki je bolj znan po glasbeni plati. Danes ima že marsikateri zasebnik več knjig, kot jih je takrat premogla knjižnica, saj jih je bilo v začetku vsega skupaj le nekaj sto in vse niti niso bile knjige; pač tudi revijice, brošure in podobno.

IZ MAJHNEGA RASTE VELIKO

Da tako skromen knjižni fond ni mogel zadovoljiti potreb bralcev, je jasno, zato si je tov. Herman prizadeval, da bi bero kvantitetno dopolnil. Obiskoval je antikvariate, se dogovarjal z založniki, da je naposled iz nekaj sto zraslo nekaj tisoč knjig. Lani jih je bilo 14730. V okroglih številkah je mladinskih 3000, poezij in dram 660, leposlovja 9400, znanstvenih in strokovnih 1700.

Rednih bralcev je okoli 660. Na videz majhna številka, toda ti so prišli lani v knjižnico 3150-krat in

Za police je že zdavnaj zmanjkalo prostora in zato so knjige povsod, po kotih, po tleh, da se je komaj mogoče preriniti skozi. Knjiga si česa takega ne zasluži.

Težave pa so še drugačne vrste. Naše zime so dolge in pred mrazom bežimo k toploti, v knjižnici pa ni več niti toliko prostora, da bi postavili peč. Tako se mrzav njej nič ne sklada s tistim prijetnim občutkom, ki naj ga dajo knjige. Knjižničarke se grejejo z električno pečko, toda s temi pečmi je pač tako, da bi te pri nogah sežgala, roke pa ti ob tem zmrzujejo.

V knjižnici ni niti vode niti sanitarij, torej osnovnega, kar človek potrebuje. Honorarji so smešno majhni, če jih primerjamo s tistimi, za katere slučajno vemo, saj znašajo komaj 30 starih jurjev na eno knjižničarko na mesec dni. Knjižnica pa je odprta pet dni v tednu. Stalno zaposleni knjižničar bi stal denimo 8 milijonov na leto. Sposojnina nanese malo več kot pol starega milijona letno in od tega plačajo čistilko, elektriko, obrazce, ki jih je nekaj vrst in sploh niso poceni.

Svoboden pristop do knjižnih polic, urejeni katalogi, spodoben prostor in honorarji so že leta vi-

A. Grošelj, Detajl s spomenika NOB v Šentanelu

na zalogi nekaj čez 1000 leposlovnih knjig, strokovne pa le za srednje in osnovne šole.

Knjige kupujejo ljudje v glavnem ob praznikih in za darila. Najmanj gredo v prodajo čez poletje, najbolj pa pred novim letom in ob 8. marcu. Največ prodajo mladinske literature. Druge knjige pa so predvsem drage, saj pod 160 dni knjige sploh ni, obročne plačevanja, kot ga nudijo razne založbe, tudi ni.

Knjige torej kupujemo zato, da jih darujemo, sposojamo pa si jih zato, da jih beremo. Posrečena kombinacija! Le to bi še bilo treba vedeti, kaj je tisto, kar kupujemo in beremo. Če namreč verjamemo prodajalcem in knjižničarjem (in zakaj jim ne bi?) potem to zvečine žal ni kvalitetno.

Z. Strgar

JEZIK NAŠIH PLAKATOV

Vsaka z velikim sendvičem v roki smo se tri gimnazijke v terek sprehajale pred ravnskim Trgovskim domom. Čakale smo na plesne vaje.

Hodile smo sem in tja ter si ogledovale izložbe: knjige, modno konfekcijo, prehrambene izdelke itd. Seveda smo se največ časa zadrževale pri konfekciji. Gledale smo, tu in tam kaj pohvalile ali pogrjale.

No, in naenkrat nas vse to sploh ni več zanimalo. Pritegnil nas je plakat:

»Na pri nas kupljeni konfekciji izvršimo tudi morebitne popravke.«

Besedilo nam ni in ni hotelo v uho. Mogoče je bil temu kriv profesor, ki nas je venomer opozarjal na lepoto jezika? Kaj pa zdaj? Me že vemo, da je ta napis slab, neslovenski. Pa drugi? Koliko ljudi bo to prebralo?! Vsebinsko bodo že razumeli, to pa je glavno! Ne. Nekaj moramo storiti, smo si rekle. Ali gremo v trgovino in predlagamo, da besedilo spremenijo?

Gremo. Rekli so nam, da tega niso sami pisali, temveč njihov aranžer. Hm? Malo smo pomislile, potem pa predlagale:

»Pri nas kupljeno konfekcijo tudi popravljamo.«

In verjamete ali ne, prihodnji terek opoldne, ko smo se spet

sprehajale s sendvičem v rokah, je na izloženem oknu visel nov plakat!

Nasmehnilo smo se in ponosno smo bile!

Helena Mager

Jean Paul Sartre

KAJ ZMORE LITERATURA

(odlomek)

Zakaj beremo romane ali eseje? V življenju tistega, ki bere, nekaj manjka in to išče v knjigi. Kar mu manjka, je smisel, kajti prav ta, polni smisel bo dal knjigi, ki jo bere. Smisel, ki mu manjka, je vsekakor smisel njegovega življenja, življenja, ki je slabo za vse — slabo živeto, slabo izkoriščeno, odtujeno, prevarano, mistificirano, o katerem pa vendarle vsi, ki ga živijo, vedo, da bi lahko bilo drugačno. Kje, kdaj, kako? Tega nihče ne ve; tu ne govorim s stališča militantnega, kajti angažirana literatura ni bojevita literatura.

Reči hočem samo, da so ljudje, ki svojega pomena še niso našli, iščejo neki smisel; njihova svoboda je prav v tem, dati resničnosti zmeraj, povsod neki smisel — toda zmeraj drugačen smisel, ki se demantira. Kajti polnega smisla, ki bi ga radi dali svojemu življenju, ne najdejo, izmika se jim. Uresničiti ga v branju — k temu vabi knjiga! V knjigi ne gre torej za nič manj (v določeni socialni skupini, seveda) kot: dati življenju smisel — življenju človeka v svetu, ki obstaja iz družbe z njeno naravo — naravo, ki si jo je ustvarila, in tisto, ki si je ni znala ustvariti, ki se ji izmika — ter s človekom v njeni sredi.

... Človek spozna nekaj takega kot smisel svojega življenja — temen smisel, ne razločnega, ne smisla s koncepti, kajti literatura mu ne govori s koncepti, temveč z gostoto stila, z načinom bivanja — prestavi ga v stanje, ki mora samo biti temno. Ne gre za pojasnjevanje, temveč za to, dati mu neke vrste polnega smisla njega samega, z občutkom svobode, z občutkom, da je za trenutek svoji družbeni in drugim danostim bolj ali manj zavestno — pobegnil v svobodo.

Kdor je doživel ta trenutek svobode in — z branjem — za hip ušel silam odtujitve ali zatiranja, tega zanesljivo ne bo pozabil. To, menim, zmora literatura — vsaj neka določena literatura.

(Prevod: -ek)

IZREKI

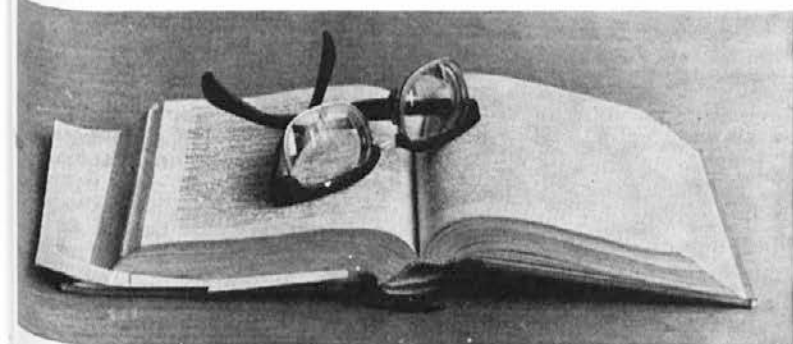
Človek naj zastavi življenje za svobodo in ne za cirkuške burke. Spartak

*

Svojemu najhujšemu sovražniku ne želim, da bi učakal 90 let. G. B. Shaw

*

Kdor pa nima ničesar, kar bi lahko dal, mora moliti za uboge. Brentano

Oči in besede

ni izposodili 9000 knjig, od tega je 2400 mladinskih izposoj. Izposojnina ni velika. Za mladinsko literaturo še posebej ne, saj ena knjiga stane dinar ne stane, druge pa več ali več. Na voljo so tudi katalogi, a ti ne služijo svobodu namenu, saj jih dopolnijo le vsaka štiri leta, medtem pa je knjižnica bogatejša že za kakih 1000 novih knjig.

NEPOSTOJNO ZA ČLOVEKA IN KNJIGO

Ljudska knjižnica obsega dva prostora ali 42 m². Predstavlja namno si, da je to manjše stanovanje. Kako bi vanj spravili 14000 knjig?

zija vodje knjižnice, ki kljub optimizmu nima upanja, da bi se to v doglednem času rešilo.

S kakšno pravico bi zamerili knjižničarkam, če jim bo lepega dne vsega dovolj in ne bodo več hotele delati v takih razmerah ter bodo knjižnico enostavno zaprli? Ker pa tega še niso storile, še kar mirno spimo in čakajmo, da bodo! Take navade pač imamo.

KNJIGE ZA DARILO, NE ZA BRANJE

Kdove zakaj, ampak na Ravnah nimamo prave knjigarne. Zto moramo na Prevalje, če se že odločimo za resnejši nakup. Tam imajo

NAČELA IN GESLA

— Kritika naj izhaja iz analize dela in angažiranosti posameznikov in skupin.

— Boja proti inflaciji ni mogoče ločiti od boja za večjo produktivnost.

— Dobro delovanje nabave lahko bistveno vpliva tudi na uspešnost proizvodnje in prodaje in s tem na uspešnost delovne organizacije.

— Podjetje, ki hoče svojo tržno dejavnost voditi, ne da bi pri tem opazovalo konkurenco, je podobno strategu, ki se bori proti neznanemu sovražniku.

— Vsaka OZD želi pri svojem poslovanju praviloma doseči optimalno likvidnost, ker doseže v tem primeru najnižje poslovne stroške, najvišje prihodke in maksimalni finančni rezultat.

— Večje število dobaviteljev zmanjšuje rizik nabave, vendar pa po drugi strani predstavlja manjše posamične nabavne količine, kar včasih privede do zmanjšanja asortimenta.

— Vsakdo posredno ali neposredno vpliva na kvaliteto proizvodov, zato se tega moramo zavedati pri svojem delu.

— Plan je instrument za uresničevanje poslovne politike.

— Neposrednega samoupravljalca in TOZD je treba oborožiti z informacijami, znanjem in kvalifikacijami, da se na ta način postopoma ukine tradicionalna koncepcija delitve dela na upravljalvske, podjetniške in proizvodne funkcije.

— Nepopolno izkoriščanje delovnega časa, zamujanje in predčasno odhajanje z dela, slabo izkoriščanje kapacitet, malomaren odnos do družbenega premoženja in podobno naj ne bo značilnost naše delovne organizacije.

— Tržišče je edini razsodnik, ali je naše delo družbeno potrebno in družbeno priznано in v koliki meri.

— Največ uspeha ima tisti, ki pravilno predvideva.

— Dobro poslovanje nabave ni samo v ekonomičnosti nabave v ožjem pomenu, temveč tudi v kvaliteti blaga, v dobavnem času in optimalnih količinah.

— Čas, potreben za izdelavo, je predlog v vseh gospodarskih dejavnostih in veže previsok obseg sredstev.

— Razvoj delovne organizacije se ne kaže samo v investicijah, ampak predvsem v porajanju svežih idej o novih in izboljšanih proizvodih.

— Raziskava tržišča je trajno in načrtno raziskovanje vseh pomembnih dejavnikov, ki vplivajo na tržno dogajanje, torej raziskovanje ljudi, blaga in prodajnih poti, z namenom spoznavanja možnosti za prodajo in nabavo.

— Odločitev, da se skrči program, je običajno težja in bolj boleča od odločitve, da se razširi program, vendar pa je v danih okoliščinah nujna in racionalna.

— Delovna organizacija si oblikuje tržišče iz kombinacije položaja ponudbe in povpraševanja.

— Produktivnost je merilo za uspešnost, racionalnost, boljše gospodarjenje in večji dohodek.

J. A.

stereotipi, s poenostavljanjem in s skrajnimi pogledi. To pisanje pa naj bi prispevalo k oblikovanju bolj objektivnih predstav o ZDA.

Anton Ingolič, Gorele so grmade, roman; MK, Lj., 356 str. 189 din.

»Gorele so grmade« je v nekem smislu nadaljevanje »Pradedov« in pisatelj v njih skuša oživiti tiste hude čase po velikem slovenskem kmečkem punktu 1635 in končani 30-letni vojni, ki je tudi v naše kraje zanesla opustošenje in splošno zmedo.

Vid Pečjak, Poti do znanja, priročnik, CZ, Lj.,

Dokazali so, da si lahko ljudje z organiziranim učenjem povečajo učni uspeh za 50 ali celo 100%. O taki sodobni, ravni, nič več ovinkasti poti do znanja govori pričujoča knjiga.

PREVODI

John R. Townsend, Letoviščarji, mladinski roman; MK, Lj., 208 str. 125 din.

Zgodba pripoveduje o odraščanju in zorenju mladih ljudi tik pred začetkom druge svetovne vojne. Počitnice 1939 so zadnje breskrbne pred katastrofo. V zraku že lebdi grožnja vojne, a britanska javnost zatiska oči pred bolečimi dejstvi; od poloma jih loči le še dober mesec.

TRGOVCI Z NOVCI

Nekoč, v dobrih starih časih je na Trgu 5 imel prodajalno z mešanim blagom gospod Havlek. Bil je zelo prijazen in ustrezljiv trgovec, ki je predvsem skrbel za dobre zaloge najrazličnejšega blaga, ki so ga tržani potrebovali za

F. M. Dostojevski, Netočka, povest, MK, Lj., 224 str. 89 din.

Povest o Netočki sodi med največje mojstrovine pisatelja Dostojevskega, ki v svetovni književnosti nima tekmeča, kar zadeva njegov talent za izsledovanje najintimnejših in najbolj bolečih občutij. To njegovo delo je študija mladega, trpečega srca, ki bralca usmeri navznoter.

Jože Dolenc, Zvezdna deklica, brazilske pravljice, MK, Lj., 244 str. 120 din.

V pravljicah brazilskih belcev se srečamo z motivi iz evropskega pravljicega sveta, čeprav nosijo pečat prvotne afriške pripovedi.

V Braziliji žive nekdanji črni sužnji, potomci kolonizatorjev, pa tudi prvobitni domačini Indijanci. Za vsako teh skupnosti je značilno posebno pravljico izročilo, ki je nastalo, ko med njimi še ni bilo današnjega sožitja.

R. F. Weisse, Sodobno zdravljenje z rastlinami, priročnik;

Zdravljenje z rastlinami je postalo spet moderno, ne le med ljudmi, temveč tudi v znanstveni medicini. Raziskave so usmerjene na stare domače zdravilne rastline. Slovenska izdaja prinaša vrsto zanimivih in poučnih dognanj o posameznih zdravilnih rastlinah.

Po knjigi 77

Artičoka

svoje vsakdanje potrebe. Če bi prišel kupiti straniščno školjko, je takoj poslal vjenca v skladišče ponjo. Ta jih je prinesel več vrst in ker niso imele perspektov, ti je gospod Havlek lepo razložil vse prednosti in pomanjkljivosti vsake predstavnice tako odličnega hišnega koticika. Navadno pa slabe robe sploh ni nabavljal, zato

se je lahko samo pohvalno izražal o robi. Če si zahteval takšen in takšen vijak, ni zavpil nad teboj »nimamo, pridite jutri«, marveč je natanko vedel, kje ležijo vijaki takšnih razsežnosti in celo to, koliko jih še imajo. Potem ti je lepo razložil, čemu rabimo te vijake, kaj se spada zraven in kako jih je treba pritrditi, da ti ne bo že čez pet minut padlo drago ogledalo na tla.

»Posteljo bi rad pritrdil, ker škriplje.«

»A tako. Za posteljo pa ne pridejo v poštev ti vijaki, marveč imamo prva vijake. Počakajte, takoj jih prinesem!« je bil zelo ustrezljiv. Nanj si se lahko zanesel. Ko si posteljno stranico pritrdil, si bil popolnoma gotov ne le, da ti ne bo več škripala, marveč tudi da se ne boš nekega jutra zbudil na tleh z elementi na glavi.

Ali pa, če si kupoval barve in lake, ti je gospod Havlek vse lepo razložil:

»Ta se uporablja za zunanje premaze, tega ne smete izpostaviti soncu, to barvo pa razredčite in ji dodajte onele odenke!«

Vse je vedel, bil je sploh nekakšen teoretični obrtnik vseh sort in strok, zato so ga ljudje še posebno cenili, ne le, ker so pri njem dobili takorekoč vse, marveč je znal prav obrtniško svetovati.

Če pa kakšnega blaga niso imeli je najprej svetoval podobno blago, če pa potrošnik le ni odnehal, si je gospod Havlek zapisal željo in blago naročil.

»Pridite pojutrišnjem, prosim!« In ko si pojutrišnjem prišel, si robo res dobil, ne da bi te bilo strah, da pleskar ne bo mogel delati in mu boš zastoj plačal čakanje.

S KNJIŽNE POLICE

DOMAČA DELA

Boris Paternu, France Prešeren in njegovo pesniško delo II., literarnozgodovinska študija; MK, Lj., 352 str. 220 din.

Cvetovi ne bodejo

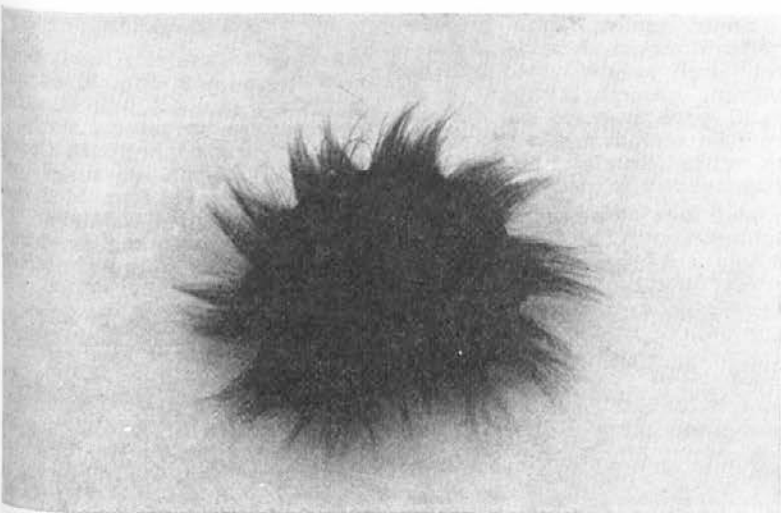
Posebna raziskovalčeva pozornost je v tej knjigi posvečena Krstu pri Savici, ob katerem se zmeraj teče boj za Prešernov duhovni obraz. V Paternuovi razpravi gre za še en poskus nove miselne, oblikovne in primerjalne interpretacije Prešernove pesniške zapuščine.

Tone Svetina, Izbrana dela; ZB, Lj., 2399 str. 600 din.

Zaradi izredne priljubljenosti med bralci se je založba odločila, da izda v posebni zbirki Svetinova dela. Vanje je uvrstila: Orlovo gnezdo, Ukano I, II, III in Ognjeni plaz.

Gojko Stanič, ZDA na križpotju, topisno sociološka študija; MK, Lj., 216 str. 177 din.

Delo predstavlja nov poskus predstavitve ameriške družbe, njenih temeljnih protislovij in problemov tako, kot se pojavljajo v novejšem času. Ko v našem okolju razpravljamo o ZDA, se srečujemo z mnogimi netočnimi

Puhasti ježek

Gospod Havlek je imel kup vajencev, ki jih je strogo vzgajal v poznavanju blaga in zaloga. Kot on, so morali vsi, od prvega do zadnjega, vedeti, kje in kakšna roba se nahaja na policah v prodajalni, v skladišču zadaj in na podstrešju. Ko je šla roba h koncu, so mu morali o tem takoj poročati, da je lahko pravočasno naročil novo in kupcem takoj ustregel. Pa pravijo, da se jim v tistih časih ni prijetno godilo, ker je gospod Havlek katerega tudi zlasal, če je na primer vajenec kje med policami bral stripe ali lepil seksi revije in slike na police, namesto da bi preštel, koliko žiganih listov še imajo na zalogi. Enega je takoj poslal čistit skladišče, ko je zvedel, da je imel sestanek z dekletom za vogalom, kupec pa je moral čakati za pultom. Navadno pa je pri njem vsak vajenec postal dober, prijazen in skrben ter postrežljiv trgovec.

Toda časi se spreminjajo in mi z njimi, so vedeli že stari. Havleka že dolgo ni več, tudi trgovcev in kupecev ni več, zato pa so prodajalci in potrošniki ali stranke. Nastopili so tisti zlati časi, o katerih se gospodu Havleku še sanjalo ni. Iz njegove prodajalne z mešanim blagom je nastala sodobna prodajalna z velikimi okni, ki so pisano obarvana ter preplepljena z vsemi mogočimi reklamami in napismi. Včasih je bil nad vrati le en

Duplo

velik in od daleč viden napis, sedaj pa so tja namestili plastično škatlo, na kateri piše: Veletrgovina Kolonijale Žabjek, prodajalna št. 19, Mešano blago na drobno in malo, Kovinski deli »Železnik« in »Dom«, Na Trgu 6, Trsje v tej dolini.

V izložbi na levi so sami moderni napisi, ki te spominjajo na znanstveno fantastične zgodbe o čudoviti prihodnosti, ko bomo namesto šunk in krompirja astronautsko uživali konzerve iz morskih alg in škrob iz premoga ali iz davno poginulih rib, iz katerih še ni utegnili nastati nafta. Zato bom uporabljali ELTEHA FREEZING BOXE, zabavali nas pa bodo TELEVIZORJI multidimenzional color super automatic z daljinskim upravljanjem. Zenam so že tako ali tako minili časi, ko so ob potoku prale na žehniku, sedaj imajo SUPER AUTOMATIC pralni stroj z nešteti programi, samo z narodnozabavnim programom v color tehniki ne. Potem so notri najrazličnejši mixerji, od betonskih do tistih za pripravo dojenčkove hrane, pa pralni praški PERENAL, PEREFAX, ŽULYRAD, TOM (brez Jerryja), razna kolesa z iksi in ipsiloni itn.

Ko stopiš v trgovino, zagledaš najprej šefa, ki navadno zeha in drži roke v žepih, seveda, če imaš srečo, da je takrat šef prisoten. Ostali prodajalci navadno razpravljajo o nogometu ali o košarki. Če hočeš, da te opazijo in da boš hitro in solidno postrežen, moraš vsaj pripomniti:

»Levi bi lahko zabil gol, pa je igral brez veze«. Nato se razvije debata, in če si v nogometu dobro podkovan, bodo upoštevali tvoje strokovno mnenje. Če pa si za takšne debate laik, lahko v trgovini vse zveš o včerajšnji zanič in sploh slabi nogometni tekmi.

Šef, ki se je naveličal vse dopoldne razpravljati o nogometu, se je že odzehlal in je stopil ven, da pogleda, kakšno bo kaj vreme, kot bi imel nekaj voz sena. Nato se eden od prodajalcev le spomni in opogumi da te vpraša:

»Kaj pa želite?«

»Kromirane žebličke, 25 mm dolge, prosim!«

»Teh nam je pa zmanjkalo že prejšnji teden,« odgovori, potem pa zakliče čez pulte v drugi konec prodajalne: »Štef, a so še žeblički, ki smo jih prejšnji teden prodali?«

»Ja, pogledj tam zgoraj, zdi se mi, da sta še dva ali trije.«

Ta pogleda in ugotovi, da je škatla, v kateri so bili žeblički,

na pultu pred njegovim nosom, in ne na polici tam zgoraj, zato je zastoj lezel po lestvi, pa prekolne to nepotrebno delo.

»Žal, nimamo«, še nekako zbere sočutje, a že pogleda skozi okno, če ni morda prišla njegova punca.

»Kdaj jih pa dobite«, vprašam. Na odgovor moram počakati, ker nestrno gleda na uro, potem ko iz sanj ali z gramofonske plošče reče: »Ne vem.«

No, vsaj nekaj imamo stranke skupnega s trgovci, da vemo isto kot oni.

»Potem mi pa dajte straniščno školjko, prosim!«

»Jih tudi nimamo. Čeških, iz uvoza«, to zelo poudari, »ne dobimo, naša tovarna pa dela samo za izvoz«, je natančno zunanjetrgovinsko poučen. To, da si z zunajtrgovinsko politiko ne moreš prav nič pomagati, če te pritise in imaš počeno školjko, ga prav nič ne skrbi. Medtem ko v mislih že gradiš stranišče na prosti pad ali pa boš moral soseda prositi za souporabo, on že zopet nestrno gleda na uro.

»Potrebujem žagin list, takšen široki, za lisičji rep«, ga hočem postaviti v stvarnost.

»Aha, da. Že vem. Ampak posameznih ne prodajamo.«

»Torej moram kupiti komplet, vseh pet listov, če se mi eden obrabi,« se mi zjasni.

»Tako, ja,« reče še bolj brezskrbno, že suhoparno, kot bi hotel reči: kaj si siten, pojdi v drugo trgovino, vidiš, da nimam časa.

»To pa je smešno«, me vleče iz potrpežljivosti, »to je tako...« kot če bi moral izpuliti celo zobovje, če te boli zob, mu hočem reči, pa si koj premislim, ko vidim po njegovem mencanju, da sem tečen.

»Potem pa, prosim, polcolsko vodovodno pipo«, ki jo vidim na polici. Postalo mi je nerodno, ker nisem mogel ničesar kupiti, zato sem zahteval tisto, kar vidim, da imajo, da ne grem prazen iz trgovine.

»Nimamo!« me odsekano prehititi, kakor hitro je slišal nekaj o colah.

»Kako nimate, če pa je tamle!« postajam nenadoma kot nekakšen vodič.

»Aja, ena še je, ja. Ja, pa zdaj so nove cene. Moram vprašati šefa. Počakajte.«

Šef, ki je šel gledat vreme, je skrivnostno izginil, zato prodajalec pride nazaj z opravičilom, da ga ne more najti in naj še počakam. Medtem pride mimo tista punca, mu pomaha in gre dalje. On skoči do vrat, jo pokliče naj počaka, potem se poklapano vrne za pult in me vpraša:

»Želite morda še kaj?«

Seveda se takoj obvladam, da ga ne bi poslal nekam, ker imam sočutje s takimi, ki jih punca potegne sredi dela za nos.

Odšla sva v skladišče, kjer sva našagala nekaj svinčenih cevi, namerila in odžagala plastično vodovodno cev, pripravila sva še kup drugih delov, ki so potrebni za spajanje cevi, večine pa niso imeli.

»Drugi teden dobimo«, se je izgovarjal. Jaz sem iz izkušnje videl v tistem drugem tednu celo večnost, zato sem mislil vse skupaj pustiti in oditi drugam, kjer bom vse dobil. Pa se je izkazalo, da je istega mnenja tudi šef, ki bi moral med drugim tudi skrbeti

za čim boljši posel in solidno postrežbo, kakor je zapisano na vratih.

»Šef, kajne da ta tovariš ne more robe danes dvigniti, ker bo plačal s posojilom...« ga je nagovoril prodajalec in še ni utegnili dokončati, ko se je šef spravil nadme:

»Kako pa naj jaz vem, da imate posojilo. Vas kar poznam. Na upravi imamo cel spisek takšnih, ki so trdili, da imajo posojilo, potem pa...«

Nič ni pomagalo: poudaril sem, da imam pri sebi pravkar podpisano pogodbo, da imam osebno izkaznico, potni list, voziško dovoljenje, in kup drugih dokazil, da me lahko takoj predajo sodišču. Nič. V šefovih očeh nisem bil ne kupec ne potrošnik ne stranka, ampak eden tistih, ki jih je treba takoj spraviti na spisek.

Zmeraj enaka

Potem sem se jim vljudno zahvalil za trud, da sem zvedel, da nimajo, da naj pridem prihodnjč. Odšel sem v sosednji trg, kjer sem dobil vse in takoj. Pa verjetno blaga ne bi bil dobil, če šef te sicer majhne prodajalne ne bi bil zadnji potomec tistega Havleka. Zal pa je ta še star, tako da bo verjetno z njim izumrl rod skrbnih, prijaznih in dobrih trgovcev.

Da, ostali bomo samo že potrošniki in stranke ter zehajoči prodajalci z rokami v žepih...

Hi-ironimus

IZREKI

Vsi izkoriščamo drug drugega in to imenujemo ljubezen. Nezmožnost, da bi izkoriščali drug drugega, imenujemo sovraštvo.

»Jet set« — to so ljudje, ki ne vedo za radost; v najboljšem primeru pa se morejo zabavati.

Tennessee Williams

*

V politiki je kakor pri šahu: napačna poteza lahko uniči vse.

M. C. de Murville

*

Tudi spanje je oblika kritike — posebno v gledališču.

G. Bernard Shaw

KULTURNE VESTI

GLEDALIŠČE

V oktobru bosta na Ravnah dve gledališki predstavi. Ena bo z Borštnikovega srečanja — ob tej priložnosti bo pri nas gostovalo partizansko gledališče.

Z drugo predstavo pa bo gostovala DPD Svoboda Slovenska Bistrica. Gre za komedijo v dveh dejanjih Peter in Pavel. Gostovanje organizira komisija za kulturo v železarni skupaj z OZ KPO. Avtor in režiser je Ignac Kamenik, ki je bil nekoč profesor na naši gimnaziji.

GLASBA

Očitno je, da se tudi našim malčkom posveča več skrbi s kulturnega vidika kot doslej, saj bo v oktobru koncert za malo šolo: Jacek spoznava violončelo. Nastopata Edi Majaron in njegova lutka Jacek. To so prvi poskusi, kako uvesti najmlajše v svet glasbe.

Za tretji in četrti razred osnovne šole bo koncert okteta Galus z naslovom: Slikanje z glasbenim čopičem.

Konec septembra je pri nas gostoval moskovski godalni kvartet. Imeli so dva mladinska in večerni koncert. Ta kvartet je dobil prvo nagrado na mednarodnem tekmovanju v Beogradu in vrsto drugih na podobnih tekmovanjih in festivalih.

Moč tega ansambla je v sveži interpretaciji skladb. Navdušujejo s svojo odlično intonacijo ritma in z zvokom, ki se stilno spreminja v skladu z značajem posameznih skladb.

8. oktobra pa je v okviru festivala baročne glasbe pri nas gostoval 20-članski komorni orkester iz Marburga na Lanni.

a. r.

KEGLJANJE

V mariborski kegljaški podzvezi tekmuje 8 ekip, ki so odigrale dve koli. Z odličnim rezultatom je presenetil Fužinar, ki je bil prvi na kegljišču Čarde v Murski Soboti in drugi pri Habakuku na Pohorju. Med našimi je bil najboljši Mlakar, ki je podri 889 in 895 kegljev, druga sta bila Prinčič 857 in Podojstršek 849 kegljev.

AVTOMOTO

Na tretjem avtorallyju Stajerske so uspešno startali naši vozači. V razredu do 785 ccm je bil Torej tretji, v razredu do 1150 ccm je osvojil Kralj prvo in Ramšak tretje mesto. Ekipno je zmagala ekipa Raven. V generalni uvrstitvi vodi Rek pred Kurnikom — oba Ravne.

ROKOMET

V prvenstvenih tekmah so se ravenški rokometiški pomerili s Slovenjgradčani. Člani so izgubili proti B ekipi Slovenj Gradca s 26:21, mladinci pa so premagali svoje vrstnike s 35:11.

REKREACIJA IN ŠPORT

PRVENSTVO ŽELEZARNE RAVNE V ROKOMETU

Za tekmovanje se je prijavilo osem ekip posameznih TOZD, ki so tekmovali med seboj na izpadanje. V predtekmovanju so bili doseženi naslednji rezultati:

Priprava proizvodnje — TRO 15:3, Gospodarjenje — Jeklovlek 21:3, Livarna — Topilnica 23:10, ETS — SGV 10:0 b. b.

V polfinalnih srečanjih je priprava proizvodnje premagala ETS s 15:4 in sektor za gospodarjenje livarno s 16:13. V tekmi za tretje mesto so elektriki premagali livarje z 22:20.

Finalna tekma je bila kvalitetna in borbeno, saj so v obeh ekipah igrali bivši rokometiški. Ekipa sektorja za gospodarjenje je bila boljša in premagala pripravo proizvodnje z 12:8. Za zmagovalno ekipo so igrali: Štimnikar, Pavič, Homan, Steharnik, Nabernik, Kranjčan, Bauče, Walzl in Lukman. Tekmovanje so brezhibno organizirali funkcionarji RK Fužinar pod vodstvom Vilija Frajzmana. Večino tekem je odlično in avtoritativno sodil Erich Ginter.

PRVENSTVO ŽELEZARNE V VELIKEM NOGOMETU

Letos je tekmovalo kar 14 ekip, ki so igrale med seboj na izpadanje. V drugo kolo sta se z žrebom uvrstili ekipi Jeklovleka in Kovačnice. V predtekmovanju so bili doseženi naslednji rezultati:

Topilnica — Livarna 3:2, Stroji in deli — ETS 4:2, Pnevmatični stroji — Gospodarjenje 3:0, TRO — Transport 1:0, Priprava proizvodnje — Energija 4:2, SGV — Industrijski noži 4:1.

Četrtfinalne tekme so se končale z naslednjimi izidi:

Kovačnica — TRO 1:0, Jeklovlek — Priprava proizvodnje 4:0, Pnevmatični stroji — Stroji in deli 4:2, Topilnica — SGV 7:6.

V polfinalu sta igrala naslednja para:

Topilnica — Kovačnica 1:0, Jeklovlek — Pnevmatični stroji 3:1. V tekmi za tretje mesto je ekipa Pnevmatičnih strojev premagala Kovače s 3:0. Odločilna tekma za prvo mesto med Topilnico in Jeklovlekom (združena igralci Valjarne) se je končala neodločeno 0:0. Pri streljanju enajstmetrovk so bili uspešnejši igralci Topilnice in zmagali s 3:2.

Tekmovanje je potekalo vzorno, brez izgredov in večjih poškodb. Sodniki, Filip, Vauče, Trebovc in Kričej so uspešno opravili svojo nalogo pod vodstvom odgovornega vodje nogometa v železarni Tasiča.

ODBOJKA

Tekmovanje za jugoslovanski pokal. V četrtfinalnih tekmah na področju Slovenije je moška ekipa Fužinarja premagala v Sempetru tamkajšnjo ekipo brez težav s 3:0. V Celju pa so članice Fužinarja odpravile Gaberje prav tako s 3:0. V polfinalnih tekmah, ki sta bili na Ravnah, je ženska ekipa Fužinarja premagala Branik s 3:0, moška ekipa pa Maribor s 3:1.

Prvenstvo članov v koroški regiji. V prvem kolu so bili doseženi naslednji rezultati:

Črna — Prosveta 3:1, Reka — Leše 3:0, Zerjav — Dobrije 3:0 in Ravne — Pameče 3:0. V ligi tekmujejo še ekipe Prevalj, Dravograd in Vuzenice.

Pričetek tekmovanj v II. zvezni ligi. Danes, 15. oktobra, bodo na sporedu tekme prvega kola drugih lig zahodne skupine. Po 14 letih se bosta v prvenstveni tek-

Ginter in Pavič — točke za NTK Fužinar tudi v tej sezoni

mi že v prvem kolu pomerili ekipi Fužinarja in Mežice.

V sezoni 1977—78 bodo tudi ženske tekmovali v deljeni drugi zvezni ligi, v kateri nastopa pet ekip iz Slovenije in tri iz Hrvaške. Ženska ekipa Fužinarja bo gostovala v Mariboru in igrala proti Braniku.

NAMIZNI TENIS

Na srečanju mladih za pokal Alpe-Adria v Gorici so za ekipo Slovenije uspešno nastopali igralci Fužinarja Bojan Pavič, Barbika Logar in Ingrid Trbižan. Ekipa Slovenije je osvojila prvo mesto brez izgubljenega niza. S. F.

NOGOMET

V nogometni ligi koroške regije tekmuje v tej sezoni osem ekip, ki se bodo pomerile med seboj po dvokrožnem ligaškem sistemu.

V prvih treh kolih so bili doseženi naslednji rezultati:

Akumulator — Radlje 1:0, Fužinar — Leše 3:1, Holmec — Korotan 4:2, Peca — Ojstrica 4:2, Holmec — Fužinar 3:1, Akumulator — Ojstrica 4:0, Peca — Korotan 4:2, Radlje — Leše 3:0, Fužinar — Peca 1:0, Holmec — Leše 2:1, Akumulator — Korotan 1:0, Radlje — Ojstrica 5:1.

Po tretjem kolu vodita Holmec in Akumulator z maksimalnim številom točk — po 6.

DOPISNI ŠAH

V preteklem letu je sodelovalo nekaj šahistov SK Fužinar tudi na polfinalnem turnirju Slovenije v dopisnem šahu. Najbolje se je odrezal tovariš Tone Prevorčič, ki je v svoji skupini zasedel 1. mesto brez izgubljenega dvoboja ter osvojil naslov mojstrskega kandidata. Poleg tega si je pridobil pravico nastopa na finalnem turnirju Slovenije ter na svetovnem prvenstvu dopisnih šahistov. Finalni turnir Slovenije se bo začel oktobra, svetovno prvenstvo pa že teče in bo trajalo predvidoma tri leta.

Predvsem njemu gre zahvala za popularizacijo te zvrsti šaha, saj se je letos vpisalo v polfinalni turnir Slovenije precej

Janeta

Naši železarji na Triglavu

več naših šahistov, predvsem mladine. Ta zvrst šaha je zelo perspektivna, saj zahteva mnogo študija literature ter s tem izredno napredovanje posameznikov v poznavanju šahovske problematike, brez katere ni napredka v šahu.

V. P.

RAVENSKI ŽELEZARJI NA TRIGLAVU

Za letošnji 8. pohod slovenskih železarjev na Triglav je bilo med ravenškimi železarji veliko zanimanje, saj je omejeno število 90 bilo zelo hitro zasedeno. Prav do zadnjega dneva so se oglašali interesi iz posameznih delovnih organizacij in spraševali za možnost udeležbe na pohodu. Zadnji dan pred odhodom se je poigrala narava in se je po dolgem suhem obdobju ulilo. Med bliskom in gromom je sneg pobelil pokrajino.

Okrog druge ure zadnjega dne pred odhodom je deževalo po telefonu iz vseh obratov naše tovarne: »Ali bo pohod?«

Ze dolgo ne tako točni in samo z izjemo dveh železarjev smo se v soboto, dne 10. 9. 1977, zbrali na določenem mestu ter se odpravili svojemu cilju naproti. Mudilo se nam je kot za stavo, na uri je manjkalo še pet minut do sedme, ko smo bili že na Bledu, odkoder se nam je prikazal Triglav, ves lep, mogočen in odet v novo blesketajočo se obleko novega snega. Naše izhodišče je bila Pokljuka in Rudno polje. Do sem nas je pripeljal avtobus. Za nami so še prišli železarji iz Štor, Jesenic, Kroke in Tovila.

Dolga kolona, razdeljena po grupah z vodniki, se je začela vzpenjati proti Velemu polju do Vodnikove kočice in dalje po peščenih serpentinah do planinske kočice Planika, kjer je bilo določeno, da bo naša skupina prenočila. Lepo, prijetno in toplo vreme je dajalo še samo duška in moči vsem na pohodu, tako da se je skoraj celotna naša skupina podala še istega popoldneva na vrh Triglava.

Veseli, zadovoljni smo se prepevali iz src vseh srečnih na vrhu, ko so opazovali našo slovensko zemljo z našega najvišjega vrha. Marsikdo je bil na vrhu prvič in morda ga še dolgo več ne bo

zanesla pot tja gor. Mrak je že legal nad dolino, ko je še očiak Triglav, ves ožarjen od zahajajočega sonca, gledal svoje številne obiskovalce. Ves večer je minil v prijetnem planinskem vzdušju in veselju. Kljub gneči in velikemu številu planincev smo noč prespali zadovoljivo. Zjutraj je bilo že vse zgodaj na nogah. Nekateri so se podali še drugič proti vrhu, nekateri pa so se odpravljali po drugi poti do Kredarice. Na vrhu so se srečali vsi slovenski železarji, kjer jih je pozdravil generalni direktor tovariš Gregor Klančnik.

Naše zbirališče je bilo na Kredarici, kjer smo počakali ostale z vrha, nekateri pa so odšli proti Staničevi koči in tako zbirali odise žigov, posebno tistih, ki hodijo po poteh slovenske transverzale. Dolga kolona železarjev se je vila proti vrhu Triglava in enako zopet pri sestopu. Od časa do časa pa se je Triglav odel v rahlo megleno kopreno in s tem tudi prikazoval svoj čar ob spremljavi vetra. Vreme je bilo tudi drugi dan enkratno, saj smo ravenški železarji s Kredarice lahko opazovali obrise naše Pece in Uršlje gore, kar je velika redkost.

Naša skupina je začela počasi sestopati od Kredarice po poti

Krokar

čez Prag v lepo zeleno dolino Vrat, kar je bilo za marsikoga redko doživetje. Pot prek Praga je zahtevnejša, vendar varno speljana v serpentinah in opremljena z dodatnimi prijemi, klini in žico. Marsikdaj se je pač marsikomu zataknilo, da je šlo počasneje in da je bilo utrip srca čutiti močnejše. Takrat je v vsej koloni vladala tišina. Kljub vsem oviram pa je skupina prišla brez težav in zdrava v dolino. Zanimivosti ni manjkalo, saj je marsikdo videl prvič, kje izvira naša Sava-Dolinka, prav iz nedrj očka Triglava.

Pogled na tisočmetrsko severno steno Triglava je bil enkratno, saj je k temu pripomogla narava s svojim očarljivim vremenom. V dolini Vrat pred planinskim domom je bil prirejen piknik, kjer je vsak prejel obilno malico in okrepičilo. Za prijetno razpoloženje pa je poskrbel ansambel, ki je ob prijetnih zvokih zvalil še marsikoga, da se je zavrtil po zeleni travi.

Na koncu je spregovoril še v prijateljski besedi naš Gregor Klančnik in navdušil železarje, da bodo še prihajali in se sestajali na vrhu Triglava, posebno še drugo leto, ko bomo Slovenci obhajali 200-letnico prvega pristopa na naš najvišji vrh.

Kot običajno je sledil sloves, stisk rok med vriskom in petjem nova spoznanja, nove prijateljske vezi nas bodo zopet vezale do ponovnega srečanja. Lepa dolina Vrat s čudovitim pogledom na ožarjeni Triglav nas je ločila od prijetnega dvodnevnega doživetja in skupnega veselja v kraljestvu Zlatoroga.

Franc Telcer

NESREČE PRI DELU V SEPTEMBRU

Stanko Škrubej, stroji in deli — pri kotaljenju planske plošče se je ta prevrnila in ga odrgnila po goleni leve noge.

Vinko Merkač II., industrijski noži — pri razkladanju okroglih nožev s traktorja mu je stisnilo sredinec leve roke.

Zorko Breznik, pnevmatični stroji — pri vpenjanju obdelovanca v pripravo se je ta prevrnila in mu padla na prst desne roke.

Danica Kragalnik, rezalno orodje — pri brušenju rezkarja si je obrusila palec leve roke.

Drago Koletnik, stroji in deli — pri prenašanju obdelovanca z žerjavom je ta zdrsnil z verige in mu padel na prste leve noge.

Karel Gostenčnik, industrijski noži — pri posnemanju polivne plošče iz klubučevine se je s strgalom urezal v zapetjstvo leve roke.

Adolf Mezner, stroji in deli — pri prenašanju valjev z žerjavom mu je valj zdrsnil z vrvi in mu padel na golen leve noge.

Ivan Banko, rezalno orodje — pri izdelavi poskusnih pil mu je pri dvigu držala stisnilo sredinec desne roke.

Branko Petek, rezalno orodje — pri zategovanju matice strojnega primeža mu je zdrsnil ključ.

Peter Kopmajer, rezalno orodje — pri vstavljanju pil v solno ko-

pel je zaradi vlažnosti pile brizgnila iz peči vroča sol in ga opekla po obrazu in roki.

Leopold Kaker, centralna delavnica — med montažo valjev mu je pri ročnem dviganju valjev s pomočjo vzvoda valj zdrsnil, pri čemer si je poškodoval mezinec leve roke.

Miran Gornik, strojni obrat — med brušenjem obroča na oboku elektro obločne peči se je zapletla gumasta cev za zrak od ročnega ploščinskega brusilnega stroja, ko pa je sodelavcu hotel pomagati pri urejanju cevi, ga je ta nehote s strojem obrusil po komolcu desne roke.

Drago Šuler, transport — pri nakladanju praznega zaboja s pomočjo magnetne plošče na viličarju ga je pri ravnanju zaboja ta stisnil za kazalec na desni roki.

Doromotni nasmeh

Franc Miler, centralna delavnica — med vrtanjem mu je prijel spiralni sveder v izvrtini. Ko ga je izbijal s pomočjo ročnega klavda, mu je priletel drobec svedra v levo oko.

Jakob Glavica, jeklarna — pri razrezovanju odpadnega železa ga je odrezani del udaril po goleni desne noge.

Marjan Jelen, jeklovivarna — pri potiskanju zaboja v peskalni stroj si je poškodoval zapetjstvo leve roke.

Alojz Skralovnik, jeklarna — pri obračanju zaboja z ulitki mu je priletel tujek v oko.

Franc Bandalo, valjarna — pri obračanju gredice na nalagalni mizi se mu je ta skotalila na kazalec leve roke.

Ivan Pečovnik, valjarna — pri pripravljanju materiala za rezanje je padel ter se udaril po desni strani prsnega koša.

Janez Slemnik, jeklarna — pri postavljanju kokila na livno ploščo je dobil desno nogo pod kokilo, pri čemer mu je stisnilo prste.

Gregor Makan, jeklarna — pri prestopanju prek varilnega podesta je padel ter si poškodoval mezinec in prstanec desne roke.

Ivan Hartl, jeklovlek — pri praznjenju obešala s termično obdelano žico je z roko odmaknil kavelj z ušesa obešala, pri čemer si je poškodoval kazalec leve roke.

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. avgusta do 20. septembra 1977

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Odkod je prišel
PRIDOBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Breznik Jože	18. 1. 1959	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ (TOZD livarna)	štipendist ŽR
2.	Breznik Bruno	13. 7. 1953	SŠ miličnik	TOZD družbeni standard — PTK	iz druge delovne organizacije
3.	Ferlež Robert	23. 5. 1957	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ (TOZD raziskave in razvoj)	štipendist ŽR
4.	Hermonko Miran	1. 7. 1957	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ (TOZD jeklarna)	štipendist ŽR
5.	Hovnik Srečko	3. 9. 1958	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ (TOZD jeklarna)	štipendist ŽR
6.	Janota Josip	18. 10. 1959	KV obratovni električar	TOZD ETS	iz poklicne šole
7.	Josipovič Ljubinko	13. 11. 1952	KV el. gas. var.	TOZD jeklolivarna mini livarna	iz druge delovne organizacije
8.	Kačl Gvido	19. 8. 1945	VŠ magister s področja marketinga	TOZD komerciala	iz druge delovne organizacije
9.	Kajnih Ivan	27. 6. 1959		TOZD ETS	iz poklicne šole za določen čas
10.	Kališnik Jože	19. 3. 1958	KV obratovni električar	TOZD ETS	iz poklicne šole
11.	Kastivnik Danilo	8. 9. 1958	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ (TOZD jeklarna)	štipendist ŽR
12.	Kavšak Marjan	13. 9. 1958	KV avtomehanik	TOZD SGV	iz JLA
13.	Koprivnikar Branko	14. 10. 1959	KV strugar	TOZD stroji in deli	iz poklicne šole
14.	Konečnik Bojan	18. 1. 1959	KV strojni ključavničar	TOZD energija	iz poklicne šole
15.	Kotnik Drago	3. 8. 1958	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ (TOZD valjarna)	štipendist ŽR
16.	Krajnc Srečko	1. 11. 1958	KV strugar	TOZD pnevmatični stroji	iz poklicne šole
17.	Krevh Danilo	7. 10. 1954	VŠ inženir strojništva	DS KSZ (TOZD SGV)	štipendist ŽR
18.	Kučej Zdravko	10. 1. 1960	NK delavec	TOZD stroji in deli	iz poklicne šole
19.	Ladič Ivan	30. 10. 1954	NK delavec	TOZD jeklarna	iz druge delovne organizacije
20.	Lagoja Olga	19. 12. 1955	VŠ inženir kemije	DS KSZ (TOZD kontrola kakovosti)	štipendist ŽR
21.	Lakovšek Franjo	5. 4. 1958	KV rezkalec	TOZD stroji in deli	iz poklicne šole
22.	Mihelič Rudolf	27. 3. 1941	NK delavec	TOZD jeklolivarna čistilnica	iz druge delovne organizacije
23.	Mikeln Marjan	17. 5. 1959	KV obratovni električar	TOZD ETS	iz poklicne šole
24.	Mikić Ivan	22. 12. 1959	KV obratovni električar	TOZD ETS	iz poklicne šole
25.	Navodnik Ferdinand	28. 5. 1954	VŠ inženir strojništva	DS KSZ (TOZD priprava proizvodnje)	štipendist ŽR
26.	Novinšek Jože	6. 2. 1960	KV strojni ključavničar	TOZD energija	iz poklicne šole
27.	Petrič Vitomir	3. 10. 1959	KV obratovni električar	TOZD ETS	iz poklicne šole
28.	Potočnik Jože VII.	7. 11. 1957	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ (TOZD livarna)	štipendist ŽR
29.	Potočnik Milena	19. 5. 1958	SŠ ekonomski tehnik	DS KSZ	štipendist ŽR za določen čas
30.	Prednik Stanislav	21. 4. 1958	KV strojni ključavničar	TOZD SGV	iz poklicne šole
31.	Prikeržnik Jožef II.	21. 2. 1958	KV strojni ključavničar	TOZD SGV	iz poklicne šole
32.	Račnik Jurij	22. 4. 1954	NK delavec	TOZD jeklarna	iz druge delovne organizacije
33.	Rebula Alojzija	12. 6. 1956	SŠ strojni tehnik	DS KSZ (TOZD priprava proizvodnje)	štipendist ŽR
34.	Rek Branko	30. 7. 1961	NK delavec	TOZD komerciala — skladiščna sl.	iz druge delovne organizacije
35.	Režonja Danica	25. 2. 1958	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ (TOZD valjarna)	štipendist ŽR
36.	Ring Srečko	20. 1. 1958	KV obratovni električar	TOZD ETS	iz poklicne šole
37.	Rozman Branko	20. 10. 1957	KV strojni kovač	TOZD kovačnica	iz JLA
38.	Rožej Franc V.	3. 5. 1958	KV strojni ključavničar	TOZD pnevmatični stroji	iz poklicne šole
39.	Rožej Mirko II.	24. 12. 1953	SŠ gimnazija	TOZD jeklolivarna čistilnica	ponovna zaposlitev v ŽR
40.	Semernik Drago	22. 6. 1959	KV strojni ključavničar	TOZD industrijski noži	iz poklicne šole
41.	Sirk Erih II.	2. 5. 1958	SŠ ekonomski tehnik	TOZD kontrola kakovosti — kem. odd.	iz šole
42.	Škrube Jože	2. 2. 1958	KV RTV mehanik	TOZD ETS	iz druge delovne organizacije
43.	Šuler Silvo	18. 9. 1958	SŠ metalurški tehnik	DS KSZ TOZD livarna	štipendist ŽR
44.	Urnat Srečko	20. 2. 1954	NK delavec	TOZD jeklolivarna čistilnica	iz druge delovne organizacije
45.	Vasič Mirosljub	14. 11. 1951	NK delavec	TOZD jeklarna	iz druge delovne organizacije
46.	Verčko Drago	22. 10. 1958	SŠ metalurški tehnik	TOZD jeklarna	štipendist ŽR
47.	Vožič Darko	1. 8. 1957	NK delavec	TOZD jeklolivarna	iz druge delovne organizacije
48.	Zaponšek Peter	28. 2. 1959	KV str. ključavničar	TOZD energija	iz poklicne šole

Tek. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Kam je odšel
IZGUBILI LASTNOST DELAVCA					
1.	Adam Jožica	24. 11. 1953	NK delavka	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	potek pogodbe
2.	Belovič Martin	3. 10. 1923	VK ključavničar	TOZD jeklovlek	invalidska upokojitev
3.	Čulig Želimir	1. 9. 1950	VŠ dipl. inženir metalurgije	DS KSZ (TOZD kovačnica)	dana odpoved
4.	Drevenšek Jože	18. 10. 1937	VŠ inženir org. dela	DS za gospodarjenje — AOP	dana odpoved
5.	Drušković Dina	29. 4. 1954	NK delavka	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	potek pogodbe
6.	Fužir Marija	18. 8. 1961	NK delavka	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	potek pogodbe
7.	Garb Andrej	15. 9. 1957	KV rezkalec	TOZD stroji in deli	dana odpoved
8.	Herman Peter	29. 3. 1952	PK rezkalec	TOZD stroji in deli	dana odpoved
9.	Heršold Maks	4. 10. 1955	NK delavec	TOZD valjarna	samovoljna zapustitev dela
10.	Kačl Marija	9. 7. 1960	NK delavka	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	potek pogodbe
11.	Keber Milada	6. 7. 1958	NK delavka	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	potek pogodbe
12.	Kolman Zdenka	16. 9. 1958	NK delavec	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	samovoljna zapustitev dela
13.	Kotnik Alojz II.	27. 10. 1938	SŠ strojni tehnik	TOZD komerciala nabavna služba	potek pogodbe
14.	Ladič Ivan	30. 10. 1954	NK delavec	TOZD jeklarna	dana odpoved
15.	Lampret Ivan II.	16. 2. 1952	NK delavec	TOZD jeklolivarna čistilnica	samovoljna zapustitev dela
16.	Leskovec Štefan	15. 10. 1958	KV ključavničar	TOZD SGV	samovoljna zapustitev dela v JLA

17. Pavše Ljudevika	9. 3. 1953	SŠ gimnazija	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	potek pogodbe invalidska upokojitev
18. Pečnik Klemen	23. 11. 1924	KV delavec	TOZD transport	
19. Petavar Marija	7. 11. 1927	KV delavka	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	potek pogodbe upokojitev
20. Ramšak Matilda	4. 2. 1929	NK delavec	DS KSZ komunalni odd.	
21. Razdevšek Janez	22. 1. 1940	KV sadjar	TOZD kontrola kakovosti — kem. odd.	dana odpoved
22. Ritusa Gracijela	9. 2. 1960	NK delavka	TOZD družbeni standard — poč. dom Portorož	potek pogodbe dana odpoved
23. Slatinšek Milan	1. 3. 1952	KV obratovni električar	TOZD ETS	dana odpoved
24. Strmčnik Jože	10. 1. 1956	NK delavec	TOZD valjarna	dana odpoved
25. Tomažič Anton	17. 1. 1959	KV ključavničar	TOZD vzmetarna	dana odpoved
26. Vasič Miroslav	9. 10. 1954	PK žerjavovodja	TOZD jeklarna	samovoljna zapustitev dela

IZOBRAZBA — KVALIFIKACIJA

Pridobili lastnost delavca

- 1 VŠ magister s področja marketinga
- 1 VSS inženir kemije
- 2 VSS inženirja strojništva
- 10 SŠ metalurški tehniki
- 1 SŠ strojni tehnik
- 2 SŠ ekonomska tehnika
- 1 SŠ gimnazija
- 1 SŠ miličnik
- 8 KV strojnih ključavničarjev
- 6 KV obratovnih električarjev
- 1 KV avtomehanic
- 2 KV strugarja
- 1 KV rezkalec
- 1 KV el. gas. varilec
- 1 KV RTV mehanik
- 1 KV strojni kovač o. p.
- 8 NK delavcev

Izgubili lastnost delavca

- 1 VŠ dipl. inženir metalurgije
- 1 VSS inženir organiz. dela
- 1 SŠ strojni tehnik
- 1 SŠ gimnazija
- 1 VK ključavničar
- 2 KV ključavničarja
- 1 KV obratovni električar
- 2 KV rezkalec
- 2 KV delavca
- 1 KV sadjar
- 1 PK žerjavovodja
- 1 PK rezkalec
- 12 NK delavcev

druckerei« Leipzig NDR, v tehniki 4-barvnega ofseta v polah po 9 znamk. V prodajo so prišle 3. oktobra 1977. Istega dne je dal biro za poštne znamke in tisk v prodajo priložnostni ovitek za 4,50 dinarja oziroma prvega dne (FDC) za 17,40 dinarja.

6. MEDNARODNA FILATELISTIČNA RAZSTAVA BALKANSKIH DRŽAV

Vse balkanske filatelistične zveze so potrdile udeležbo na »Balkanfile 6« in imenovale svoje predstavnike, delegate, člane žirije in komisije.

Razstava bo na beograjskem sejmu, da bi se s filatelijo seznanili ne le tisti, ki so ji naklonjeni, temveč tudi drugi. Upajo, da bodo ti prostori opravičili svojo propagandno nalogo.

Tudi čas razstave je že določen, to je 24.—30. oktober. Posamezni dnevi bodo posvečeni balkanskim državam, en dan pa združenim narodom. f. u.

O PREDLOGU, NOMINALAH IN NAKLADI V PRIHODNJEM LETU

Po predlogu bi bili prva izdaja v prihodnjem letu dve znamki ob 400-letnici Julija Ulavčiča, slikarja-miniaturista. Nominala je 14,90 dinarja, naklada 250 tisoč kompletov, v polah po devet znamk. Štiri znamke serije muzejski eksponati bi imele nominalo 19,80 dinarja, kompletna naklada pa bi bila 230 tisoč serij. Pri tej izdaji je predvideno, da bo natisnjenih 50 znamk v polih. Nominala znamke v počastitev stoletnice srbsko-turške vojne bi bila 1,50 dinarja, naklada 900 tisoč, natisnjena pa bi bila v polah po 9 znamk. V tej nakladi, nominali in številu znamk v polih bi bile natisnjene tudi posamezne znamke v počastitev 500-letnice slovenske kmečke vstaje na Koroškem, stoletnice Filipa Filipoviča in Radovana Dragoviča, dvestoletnice vzpona Slovencev na Triglav in stoletnice kresnenske vstaje v Pirinski Makedoniji. Znamke v počastitev svetovnih prvenstev v boksu in kajaku na mirnih vodah bi imele nominalo po 4,90 dinarja, naklade pa po 350 tisoč, natisnjene pa bi bile v polah po devet znamk. Serija z motivi domačih letal (skupaj štiri znamke) bi imela nominalo 19,80 dinarja, naklada 250 tisoč kompletov, natisnjena pa bi bila v polah po 50 znamk. Ista nominala in številu znamk v polih je predvidena tudi za serijo favne, toda naklada je nekoliko manjša — 225 kompletov, kolikor bi imela tudi serija »sodobna skulptura« ob drugih istih podatkih. Edina serija za pet znamk v prihodnjem letu, umetnost, bi imela nominalo 25,80 dinarja, na-

klada 225 tisoč kompletov, natisnjena pa bi bila v polah po devet znamk.

Ostane še izdaja z dvema znamkama Evropa CEPT. Ta naj bi bila natisnjena v nominali 14,90 in nakladi 800 tisoč kompletov z devetimi znamkami v polih. Isto vrednost in število znamk v polih bi imela izdaja ob mednarodnem dnevu varstva človekovega okolja, toda naklada bi bila 250 tisoč kompletov. Isti podatki veljajo tudi za izdajo »radost Evrope«. Izdaja v počastitev XI. kongresa ZKJ naj bi bila natisnjena v nominali 6,40 dinarja, 450 tisoč kompletov z devetimi znamkami v polih.

Površen pregled na naklade naših znamk v preteklih desetih letih kaže na ustaljenost glede višine naklade, to je 200 do 250 tisoč znamk, razen pri izdaji Evropa CEPT ter glede posameznih vrednostih z nominalo za pisma v notranjem poštnem prometu.

Naklade temeljijo ne le na izkušnjah, temveč tudi na številu naročenih serij v notranji naročnini, vnaprej registriranih naročil iz tujine in delu za prosto prodajo prek poštne okenc. Kar se tiče števila znamk v enem letu, je situacija povsem jasna. Že leta in leta je to število omejeno med 40 do 50 posameznih znamk, kar nam zagotavlja »zlato sredino« v evropski lestvici izdajanja znamk. f. u.

OBVESTILO FOTOAMATERJEM

Fotoklub »Tehnolog« iz Beograda organizira ob 40-letnici prihoda tovariša Tita na čelo partije in jegovega 85. rojstnega dneva razstavo umetniške fotografije in barvnih diapozitivov.

Razstava bo imela tri teme:

A — »prosti čas v znamenju športa in razvedrila«,

B — »človek in delo«,

C — barvni diapozitivi, ki vključujejo tudi temi A in B.

Za temi A in B pridejo v poštev fotografije v velikosti 30 × 40 cm, za temo C pa okvirjeni diapozitivi ne glede na vrsto filma, format 5 × 5 cm.

Vsak avtor lahko pošlje za vsako temo po 6 fotografij ali 6 diapozitivov. Rok za sprejem fotografij in diapozitivov je 1. december 1977. Otvoritev razstave bo 12. decembra 1977. Fotografije in diapozitive bodo vrnili 31. decembra 1977. Dobro pakirane fotografije ali diapozitive pošljite na naslov: Foto klub »Tehnolog«, 11001 Beograd, p. p. 494, Karnedžijeva 4.

NAŠA UPOKOJENCA

Martin Belovič, roj. 3. oktobra 1923, v železarni od 22. marca 1948, nazadnje v jeklovleku kot vzdrževalec orodja. Inval. upokojen 31. avgusta 1977

Klemen Pečnik, roj. 23. novembra 1924, v železarni od 1. oktobra 1947, nazadnje v transportu kot strojevodja dieselske lokomotive. Inval. upokojen 31. avgusta 1977

ZAHVALA

Ob težki izgubi naše mame in žene Marije Svetine — Mlatijeve Micke se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ji lajšali zadnje ure življenja, posebno dr. Krajini Zdenku in dr. Božikov Mariji, vsem sosedom, znancem in sorodstvu ter vsem, ki ste darovali vence in cvetje ter spremili pokojno na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se tudi godbi železarne Ravne, pevskemu zboru upokojencev Prevalje ter tov. Roku Gorenšku.

Zalujoči mož Jakob Svetina in otroci

Fotografije za to številko so prispevali: Milko Dolinšek, Jože Mesner, Franc Rotar, kadrovska služba in služba za informiranje.

RADOST EVROPE

Skupnost jugoslovanskih PTT v sodelovanju s svetom srečanja otrok Evrope izdaja dve priložnostni poštne znamki ob 9. srečanju »Radost Evrope.« Na znamkah sta reprodukciji otroških risb. 4,90 din KOPALEC, delo Mraka Franca, 12, učenca osnovne šole »Lucian Seljak« iz Kranja, naklada 1.000.000 znamk. 10.000 din »ENA V VEDRO, DRUGA V USTA« delo učenke Tanje Ilinske, 12, iz Kišinjeva v ZSSR, naklada 300.000 znamk. Srečanje otrok Evrope z imenom »radost Evrope« je mednarodna prirediteljstva in solidarnosti vseh otrok Evrope. Organizira se vsako leto na začetku oktobra ob proslavi svetovnega dneva otrok. Pobudnik ustanovitelj in gostitelj srečanja otrok Evrope je mesto Beograd. Grafična obdelava znamk je delo Andreje Milenkoviča. Znamke so bile natisnjene v tiskarni »VEB Wertpapier-

JUTRA NA OZARAH

Klepanje kose je tenko odzvanjalo po dvorišču, medtem ko je mati šla s polnim žeharjem mleka mimo kleparja. Na zatilju zvozlana ruta je segala spredaj globoko na oči, da v njih ni bilo mogoče ničesar razbrati. Izpod zavihanih rokavov so rasle suhe ožgane roke, krčevito napete v trd prijem žeharja. Cokle so zatopotale po lesenem mostu, da so podnice predirno zacvilile skupaj z vrati, ki jih je odprla, da je

pogledala. Ko je naposled rekla: »Jaka, danes pojdeš z živino na ozare in glej, da ne zahodi v deteljo!« je bil njen glas enako siv kot lasje pod ruto. Tiho je zdrsnil s klopi, da bi poiskal hlače in srajco. Tudi on je molčal in spregovoril ni niti z očetom na dvorišču.

Mati s pobožno sklenjenimi rokami pod predpasnikom je obstala na pragu in gledala, kako se on in živina vzpenjajo v hrib. S

tope oči, kot da mu bližina živali dobro de in zaželel si je, da bi mu njena kosmata koža ogrela pordele noge.

Opoldne je moral ugnati, da bi lahko pomagal na travniku tlačiti seno v gare, ki sta jih poleg z očetom do tal upognjena vlekla čez strmino, mati pa ju je odzadaj tiščala, oprta na v seno zabodene vile. Krave, pripeka in gare so do noči izželi iz telesa moč enega dneva, da je napol umit zakinkal nad skledo, in je zdaj jedel, zdaj dremal, dokler ga mati ni dregnila pod brado, da je treba še zmoliti pred spanjem. Od nekod pa se je prikradel spomin, da otroci v mestu ne molijo, ampak poslušajo pravljice svojih dedkov ali čednih mladih mamic. V materin obraz pa so za klatro globoko urezane gube in le tam jih ni, kjer je dvojje kamnasto trdih oči in roke so ji zmeraj bolj grobe kot Bavh'n jezik.

»Sveti angel varuh moj... nekoč je živela kraljična... stoj mi noč in dan na strani... v palčkovi deželi je bilo zelo lepo... prav pristrčno prosim te... zvezdica je odnesla deklico...« Tako je med polglasnim drtanjem molitve mislil na pravljice, ki jih je bil nekoč slišal, ko je bil

hudo bolan in je ležal v bolnišnici. Tam je lahko spal, kolikor je hotel in pripovedovali so mu pravljice. Škoda, da je bil samo enkrat bolan! Koliko pravljic bi lahko slišal! Je še pomislil, preden je rekel: amen in so ga odnesle sanje, ki so mu rekde, da je v mestu zelo lepo, da tam otroci sploh ne pasejo živine, ne vstajajo zgodaj in imajo čudovita igrišča, pa take lepe sobe, kjer je vse polno igrač in mamic se namreč silno bojijo, da bi se prehladili. Materin glas je razbil sanje kot bi jih hotela treščiti v dolino, od koder so prišle, ko je zagledal njen obraz nad sabo. V hipu je vedel, da ga v hlevu čaka živina, na mizi pa mleko in žganec. Med jedjo je tiho vprašal: »Mati, ali me boste vzeli kdaj s seboj v mesto?« Ni odgovorila. Starejši so že zdavnaj odšli. Pogнали so se v dolino kot hudournik, da jih zemlja ne bi tako izsesala, kot je njo in očeta.

Ravnokar je odvezoval Deso, ko na vsem lepem sliši: »Sam pojdeš v mesto.« Preden se je obrnil, matere ni bilo več. Nesel je njene besede seboj na pašo, razumel pa jih ni.

Tekst: Zlatka Strgar
Foto: Milko Dolinšek

Utrujeno otroštvo

vsa svetloba od zunaj nezadržno vdrla v prostor, kjer se sonce ni nikoli zadržalo in je zato mali Jaka solzno zamežikal v mater. V preveliki srajčki se je stiskal vase še napol v snu. Mati je molče postavila predenj skodelico mle-

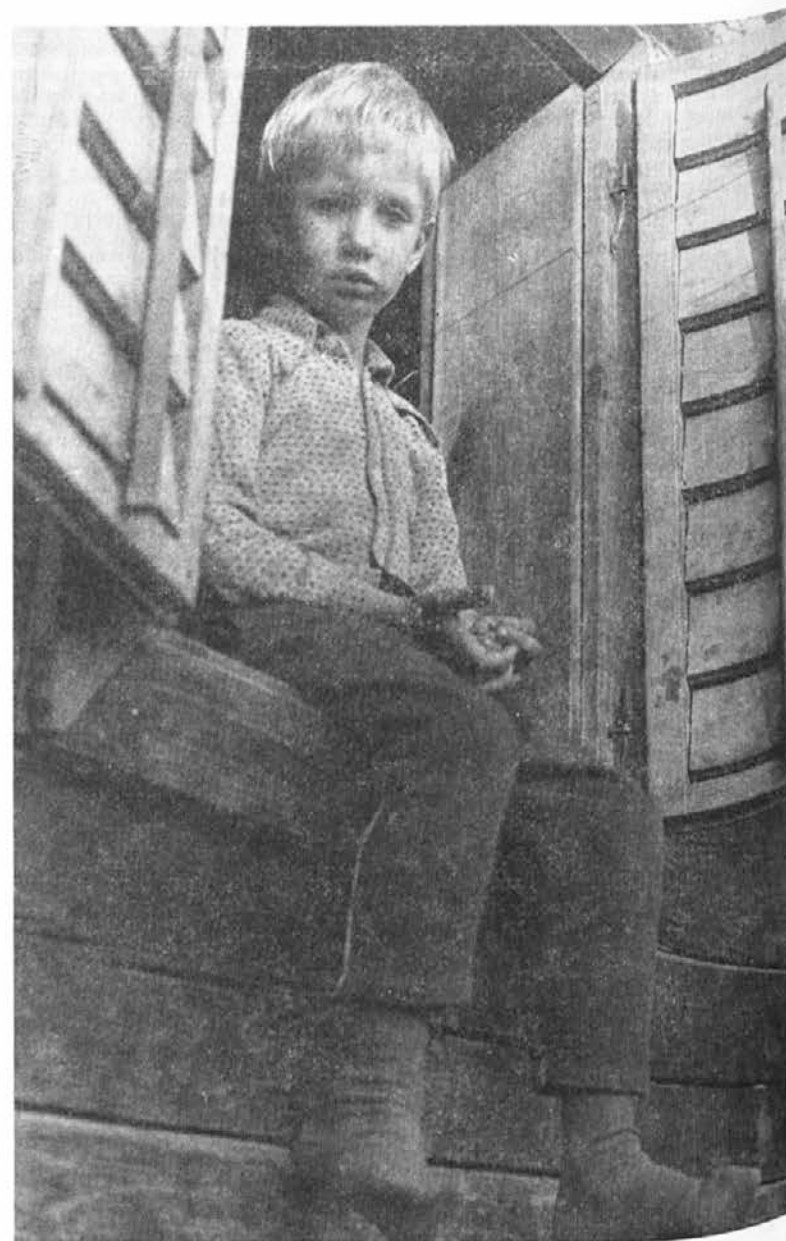
fantom je bila zmeraj trda, razen ko se je znočilo. Tedaj so bile njene besede mehkejšje, le k njemu so prihajale počasi in na daljavo že med polspanjem, zato ni zjutraj nikoli vedel, ali ga je mati zvečer zares pobožala ali ne.

Mlečna voda rožam prav pride

ka in skledo koruznih žgancev. S podprto glavo se je zastrmel v mizo in v loveče se muhe na njej, potem je z levico segel po žlici. Ves ta čas pa je mati ropotala po poltemni kuhinji, ne da bi ga

Golih nog je stal na od rose razmočeni zemlji ter s šibo stepal vodene kapljice s trave. Ko se mu je približala Bavha in ga poslinila s svojim rebežlastim jezikom, se je zasmejal v njene

Namesto balkona